

224/36

ŠTEVILKA 36

MENGŠAN

GLASILO OBČINE MENGEŠ

LETNIK IV • JANUAR / PROSINEC • 1997

KNJIŽNICA
DOMŽALE
p.o. 5

SILVESTROVANJE NA PROSTEM

stran 6

TRIKRALJEVSKI KOLEDNIKI

stran 11

ALPSKE CESTE

KNJIŽNICA DOMŽALE
LJUBLJANSKA 58

1230. DOMŽALE

JOŽE ROŽMAN
NOTAR

Domžale, Kolodvorska 9a

O B V E S T I L O !

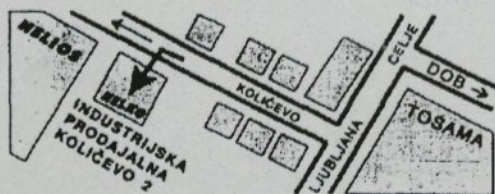
Občane obveščam,
da se bo poslovanje moje notarske pisarne
v Domžalah **3. februarja** iz dosedanje lokacije
na Kolodvorski 8 (v stari knjižnici)
preselilo v nove prostore na Kolodvorski 9a
(pri frizerskem salonu Del Bello).

AVTOMOBILSKI
PROGRAM

LADA

V industrijski prodajalni
HELKO
DOBRI PLAČILNI POGOJI
IN UGODNE CENE

Informacije po telefonu: 061 715 233

Trgoavto Koper

TRGOVINA BURNIK

Mengeš • Prešernova 3
telefon / fax: 061 737 785

VSE ZA VARNO VOŽNJO V ZIMSKEM ČASU

SNEŽNE VERIGE WEISSENFELS za osebna, poltovorna in tovarna vozila
- hitra montaža;

ZIMSKE GUME - SAYA M+S - ESKIMO - brezplačna montaža;

AKOMULATORJI FIAMM za osebna in tovarna vozila ter traktorje - 24
mesecev garancije;

ANTIFRIZ - hladilna tekočina - do -40° C 178,00 SIT,
koncentrat 100% 284,00 SIT;

ADETIV proti zmrzovanju disel goriva;

TEKOČINA in SPRAY za pranje stekel in odmrzovanje ključavnic,
strgala za led;

MEGLENKE IN DALJINSKE LUČI za varno vožnjo v megli;

PRTLJAŽNIKI - klasični in magnetni za smuči;

BRISALCI za vsa vozila;

AGREGATI za pranje vozil;

SPROSTITEV IN REKREACIJA

SOBNA KOLESA Atala - od 24.516,00 SIT;

FITNES OPREMA - LINEAFLEX

**KUPLJENO BLAGO LAHKO PLAČATE Z GOTOVINO,
S ČEKI (1+5) ALI S KREDITOM BREZ POLOGA.**

Trgovina je odprta

vsak dan od 8. do 19. ure, v soboto od 8. do 12. ure.

**OBIŠČITE NAS IN SE PREPRIČAJTE O
NAŠI VELIKI PONUDBI!**

Novi začetki

Pred vami je prva številka Mengšana v novem letu. Novoletni prazniki so za nami, upam, da ste jih lepo preživeli in se že pripravili na nove podvige, ki vas čakajo v letu 1997.

Mnogi od vas ste novo leto dočakali kar v Mengšu in se udeležili našega prvega silvestrovanja na prostem, ki ga je kronal veličasten ognjemet. Tudi sama narava je poskrbela za praznično vzdušje, saj nas je obdarila z obilico snega.

Začetek novega leta je tudi čas, ko sami pri sebi naredimo nove načrte in se morda odločimo za kakšno spremembo v svojem življenju. No, tudi Mengšan je doživel spremembo, dobil je namreč novo odgovorno urednico.

Da pa sprememb ne bi bilo prehitro konec, vas vabim, da nam morda predlagate tudi kakšno novo idejo in sodelujete pri ustvarjanju vašega časopisa. Svoje prispevke in predloge mi lahko prinesete tudi osebno vsak petek od 16. do 18. ure v sejno sobo Občine Mengeš, o njih pa se lahko tudi pogovorimo.

Upam, da bo naše sodelovanje uspešno in bomo skupaj ustvarjali časopis, ki nam bo v ponos.

Urša Blejc

kazalo

UVODNIK	3
OBČINSKI SVET	4
OBČINSKA UPRAVA POROČA	5
ŽIVLJENJE V OBČINI	6
PODJETNIŠTVO	8
POLITIČNE STRANKE	9
DOBROTA NE POZNA MEJA	11
KULTURA	13
NAŠI PESNIKI IN PISATELJI	18
IZ PRETEKLOSTI	18
DRUŠTVA	20
ALPSKE CESTE	24
PREDSTAVLJA SE VAM	25
PRI SOSEDIH	26
PRAZNIKI, ŠEGE IN NAVADE	27
SMEH NI GREH	29
NAŠ VRTEC	30
ŠPORT	31
POTOPISI	33
VAŠA POŠTA	34
OBVESTILA	34

MENGŠAN

GLASILO OBČINE MENGEŠ

Glasilo ureja uredniški odbor:

Urša Blejc (odgovorna urednica),
Tatjana Sivec Strmšek, Ljubica Rožman,
Milica Tomšič, Jože Vahtar,
Blaž Janežič, Franc Veider (člani)

Odgovorna urednica Uradnega vestnika:

Marta Drčar, tel. 737 081

Tehnična urednica:

Sabina Kompare, tel. 737 484

Lektoriranje: Lili Ekmešič

Oblikovanje, računalniški prelom in tisk:

Nagelj d.o.o.
GRAFIČNI STUDIO HERLE
tel. 713 074

Fotografije na naslovnici:

Jana Gregorin in Edi Purkart

Izdaja:

Občinski svet Občine Mengeš.

Mengšan izhaja v nakladi 2600 izvodov. Prejemajo ga vsa gospodinjstva v občini Mengeš brezplačno na dom.

Distribucija: Primož Kržan, tel. 737 296

Prispevke lahko oddajate osebno v sprejemni pisarni Občine Mengeš v času uradnih ur (ponedeljek, sredo, petek) ali odgovorni urednici, vsak petek od 16. do 18. ure, v sejni sobi Občine Mengeš. Lahko pa jih pošljete tudi po pošti na naslov: Glasilo Mengšan, Slovenska cesta 30, 1234 Mengeš.

JANUARSKA SEJA OBČINSKEGA SVETA

■ Prazniki so za nami, pred nami pa je obsežen in zanimiv program dela Občinskega sveta. Tako je bila 8. januarja že 23. seja Občinskega sveta, na kateri je bilo obravnavanih in sprejetih kar nekaj pomembnih odločitev. Med prvimi so vsekakor v drugi obravnavi sprejeti trije odloki, in sicer Odlok o ustanovitvi javnega vzgojnoizobraževalnega zavoda Osnovna šola Mengeš, nato Odlok o komunalno-redarstveni službi in Odlok o izvajanju in podelitvi koncesije za izvajanje obvezne gospodarske javne službe pregledovanja, nadzorovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva zraka. Z osnovno vsebino sem vas na kratko seznanila že v prejšnji številki Mengšana, njihovo celotno vsebino si lahko preberete v tej številki Uradnega vestnika.

■ Precej časa in razprave je bilo namenjeno spremembi in dopolnitvi v marcu 1996 sprejetega Odloka o podelitvi priznanj Občine Mengeš. Komisija je predlagala spremembo naziva odloka, ki je potrebna zaradi opredelitve vrste in stopnje odličij ter spremembe naziva komisije. Po razpravi je bil v prvi obravnavi sprejet Odlok o podeljevanju odličij, tako imamo sedaj Komisijo za podeljevanje odličij, po predlogu je spremenjen 4. člen odloka tako, da se podeljujejo tudi plakete občine, in sicer zlata, srebrna in bronasta. Občinski svet je odločil, da se ob letošnjem občinskem prazniku, 29. maju, Trdinovem dnevu, podeli 1 zlata, 1 srebrna in 1 bronasta plaketa občine ter 5 priznanj. Prav tako

se takoj objavi razpis za grafično zasnovu listin, v februarju pa se v Mengšanu objavi razpis o podelitvi odličij.

■ Odbor za infrastrukturo je na podlagi pripomb in predlogov, ki so bile posredovane v času po obravnavi sprememb in dopolnitev srednjeročnega družbenega plana, predlagal še tri pobude za dopolnitev prostorskih sestavin družbenega plana. Prva pobuda je razglasitev Gobavice s posebnim namenom, ki jo je posredoval župan Janez Per Zavodu za gozdove Slovenije - Območna enota Ljubljana, druga pobuda je vključitev zemljišč za nameravano gradnjo večnamenskih športnih ploščadi Loka in Topole v prostorski plan. Pobudo je dal referat za infrastrukturo, ker je nujno izpeljati postopke za pridobitev lokacijskega in gradbenega dovoljenja. Tretja pa je pobuda Društva za varstvo okolja in je po vsebini kompleksnejša ter zahteva temeljite prostorske in okoljevarstvene analize, predvsem pa celotno presojo vplivov na okolje v smislu Zakona o varstvu okolja.

■ Urša Blejc je postala nova odgovorna urednica glasila Mengšan. Na podlagi idejnega projekta ureditve Letnega gledališča je bil sprejet sklep, da se pristopi k njegovi postopni ureditvi. Odbor za družbene in društvene dejavnosti pa je dobil nalogo, da pripravi predlog programa Letnega gledališča.

■ Korak naprej je bil dosežen na področju delitvene bilance med

občinami Domžale, Mengeš, Lukovica in Moravče. Pri oblikovanju sklepov so sodelovale Komisije za delitvene bilance vseh štirih občin, v ta namen pa so bili organizirani tudi skupni sestanki županov, predsednikov občinskih svetov in predsednikov komisij. Tako lahko v letošnjem letu, na podlagi sprejetih sklepov o delni delitvi premoženja med občinami, pričakujemo konkretne postopke in delitev po sprejetih kriterijih.

■ Prav tako potekajo zahtevani postopki, potrebni za izgradnjo objekta Tržnica Mengeš. Na predlog Gradbenega odbora je Občinski svet potrdil kot najprimernejšega izvajalca za urbanistično zasnovu in izrabo prostora za območje Tržnice Mengeš ter PGD, PZI in PID projektov poslovno - stanovanjskega objekta Tržnica Mengeš Slovenija projekt Ljubljana.

■ Ker se idejna zasnova Slovenija projekta od veljavne lokacijske dokumentacije razlikuje minimalno, bo za izgradnjo objekta izdelana le korekcija lokacijske dokumentacije. Gradbeni odbor za objekt Tržnica Mengeš je tudi zadolžen, da izvede razpis za oddajo zemljišča in prenos investitorstva na izbranega izvajalca pri izgradnji objekta Tržnica Mengeš.

Marta Drčar
Tajnik Občinskega sveta

Drage občanke, dragi občani!

Novo leto ni nasulo le obilice snega, temveč je ponudilo tudi prve spremembe.

V prvi številki letošnjega Mengšana vam predstavljamo novo odgovorno urednico glasila – obetavno Uršo Blejc.

Dosedanji odgovorni urednici Tatjani Sivec-Strmšek se zahvaljujem za dosedanje delo in ji želim veliko delovnih uspehov.

Ob izidu prvega Mengšana pred leti so bili mnogi skeptični, nezaupljivi, morda tudi omalovažujoči. Začetki so vselej težki, toda vseeno smo uspeli zagotoviti njegovo redno izhajanje. Mengšan je občisko glasilo, zato naj bo kar se da verodostojen informator o dogodkih v občini. Cenjeni bralci, s svojimi konstruktivnimi predlogi, pohvalami in kritikami morete tudi sami prispevati k izboljšanju vsebine našega skupnega glasila.

Po uspelem koncertu mengeške godbe, ki nas vsako leto za božično-novoletne praznike pozdravi z novim programom, ki ga oblikujejo skupaj s Turističnim društvom, se še enkrat zahvaljujem le-temu za priznaje občinskim prizadevanjem za čim lepšo predstavitev Mengša in njemu pripadajočih krajev.

Tudi vnaprej si bomo prizadevali za lepo ureditev in gradili na dobrih temeljih.

Imeniten koncert slovite pianistke Dubravke Tomšič-Srebotnjakove s simfoničnim orkestrom RTV Slovenija na mengeškem odru nas uvršča v najvišji rang kulturnih prireditev v državi, na kar smo ponosni in bomo to zavestno negovali naprej.

Silvestrsko-novoletno srečanje občanov na prostem je bila prijetna popestritev z lepim ognjemetom. Tovrstna prireditev si prizadeva ne le simbolično, temveč tudi dejansko združevati ljudi, saj se ob tovrstnem praznovanju združijo srca in misli v eno.

Izrečenih je mnogo želja, prizadevajmo si jih živeti in uresničevati.

V prvih dneh januarja smo v okviru projekta Alpske ceste dostojno predstavljali Slovenijo, Mengeš in druge kraje na Nizozemskem.

Ob koncu se zahvaljujem vsem za novoletne želje tako meni kot občini, vsem, ki me vzpodbujate v prizadevanjih na občinski ravni. Vse lepo tudi vam.

Župan Janez Per

**PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE
MILAN KUČAN**

Ljubljana, 11. december 1996

Spoštovani gospod župan,

zahvaljujem se Vam za prijazno povabilo na slovesnost, s katero boste počastili 200-letnico javnega šolstva v Mengšu. Tudi sam se zavedam, da lahko le z dobro zastavljenim izobraževanjem hodimo v korak z razvojem v svetu, zato sem vesel vsake nove pridobitve na tem področju. Upravičeno ste, kot ste zapisali, ponosni na ta del svoje bogate preteklosti in prav rad bi se Vam pridružil na slovesni prireditvi. Žal mi tega ne dovoljujejo druge obveznosti, zato Vas prosim, spoštovani gospod župan, da moje opravičilo prenesete tudi ostalim organizatorjem in udeležencem prireditve. Želim Vam, da bi bilo Vaše delovanje tudi v prihodnje enako uspešno in učinkovito.

Dovolite mi, da izkoristim to priložnost in Vam vsem skupaj zaželim vesele božične praznike in srečno novo leto 1997.

S prijaznimi pozdravi

Milan Kučan

Silvestrovanje na prostem

Odbor Mihaelovega sejma je uspešno uresničil pobudo župana, da se organizira silvestrovanje na prostem. Lokacija je bila izbrana na mestu, kjer je v septembru potekal Mihaelov sejem.

K povabilu pri organizaciji so se odzvali Kolesarsko društvo Mengeš, Planinsko društvo Janeza Trdine in Kmečki turizem Šorn.

Za prijetno vzdušje je poskrbel ansambel Primoža Kosca, Slovenski kvintet, ki je s svojim igranjem poskrbel, da so se najbolj vneti veselili novega leta do zgodnjih jutranjih ur.

Foto: Polona Leskovec

Ob polnoči je zdravico in voščilo novemu letu Mengšanom voščil župan gospod Janez Per. Njegovim besedam je sledil petminutni ognjemet, ki so si ga ogledalil številni Mengšani lahko tudi iz svojih domov.

Prvo silvestrovanje na prostem je v celoti uspelo, zato tako pokrovitelj Občina Mengeš kot odbor Mihaelovega sejma pravi, da bo to silvestrovanje postalo tradicionalno, saj se je navsezadnje pokazalo, da se Mengšani radi družimo, pa tudi drugi nas pridejo radi pogledat, ker vedo, da si je organizirane prireditve v Mengšu vredno ogledati.

Jože Vabtar

Sneg nas ne sme presenetiti

Pozimi sneg pokrije z belo odejo polja, gozdove, hiše in žal... tudi ceste. Čeprav je lahko zimski sprehod po zasneženih poteh prav romantičen, pa sneg na cestah in pločnikih nemalokrat povzroča težave voznikom in pešcem. Zato nas je zanimalo, kako se letos s temi težavami spopadamo v naši občini in nekaj mimoidočih smo povprašali, kako so zadovoljni s stanjem cest in pločnikov.

Marta Ober, 40 let, upokojenka:

"Žal nekateri ljudje ne uredijo pločnikov in lahko na njih tudi padeš, toda v Ljubljani in drugih mestih je še slabše. Odkar imamo svojo občino se vse ureja."

Marjan Gorza, 53 let, direktor Varnosti Mengeš:

"Menim, da je kar dobro spluženo in da so se glede na slabo vreme kar potrudili. Tudi v primerjavi s prejšnjimi leti se je občina kar potrudila. Drugod, npr. v Kranju, je slabše."

Ana Bošnjakovič, 52 let, delavka:

"Glavne ceste so v redu, stranske pa ne. Dalmatinovo, kjer stanujem, in Proletarsko bi morali bolje posipati. Nekateri pločniki so odmetani, drugi pa žal ne."

Tadeja Poglednik, 19 let, trgovka:

"Spluženo je v redu, razen pločnikov in avtobusne postaje. Avtobusne postaje prve štiri dni niso bile splužene. Vendar je v drugih krajih podobno."

Milan Korbar, 38 let, prodajalec:

"Glede na to, koliko je bilo letos snega, je kar dobro. Le pločniki so bolj slabo urejeni. V primerjavi s prejšnjimi leti je približno enako, vendar prej slabše kot dobro."

Saša Vidic, 19 let, študentka:

"Ni bilo dobro spluženo. Vsaj za novo leto bi morali več plužiti, saj so mi, ko sem se prvega januarja želela vrniti domov, doma svetovali, da naj ne hodim, ker ni spluženo. V Ljubljani je dosti bolje, vsaj v nekaterih predelih."

KDO SKRBI ZA ČIŠČENJE SNEGA?

Občina Mengeš ima s Komunalno-stanovanjskim podjetjem Domžale podpisano pogodbo za vzdrževanje cest in zimsko službo, pri pluženju pa sodelujejo tudi Anton Premk, Marjan Žnidar in Franc Kosec s svojimi traktorji. Za pluženje in posipanje glavne Slovenske ceste skrbi Komunalno podjetje Ljubljana. Za pločnike, ki mejijo na vaše zemljišče, pa ste po Odloku o zimski službi dolžni skrbeti sami.

MARTIN OGRINC z Referata za infrastrukturo Občine Mengeš meni, da je bil v primerjavi z drugimi kraji, Mengeš dobro očiščen, za kar gre hvala tudi komunalnemu podjetju. Skrb Občine

Mengeš je, kot je dejal, predvsem, da se sneg odvaža tudi z nekaterih križišč in prehodov za pešce, posebno tam, kjer pogosto hodijo otroci, kar pa je povezano s posebnimi stroški.

Žal je nemogoče imeti nadzor nad vsemi mestnimi ulicami, tako da se pri tem zanašajo na pomoč občanov in njihovo obveščanje o tem, kje je potrebno posredovanje. V ta namen so organizirana tudi dežurstva, ki se odzovejo na pozive občanov.

Do pritožb krajanov pa pride pogosto zato, ker se zaradi pluženja cest zaprejo dovozi do ulic in dvorišč, ki jih je potrebno ponovno odmetati. Gospod Ogrinc meni, da je to žal neizogibno, ker je najetje posebnih delavcev in odmetavanje dovozov povezano s prevelikimi stroški.

S težavami, ki jih prinese s seboj sneg, se spopadamo vsak na svoj način. Previdnost, tako voznikov na zasneženih cestah kot tudi pešcev, ni odveč, če se želimo izogniti nepotrebnim nesrečam. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti tudi na lepe strani snežne odeje in na zimsko idilo, ki jo prinese sneg.

U. Blejc

Nazdravili smo sredi vasi

Prijazne želje in iskreni stiski rok so spremljali tudi letošnje druženje Ločanov ob prehodu v leto 1997. Že tretjič zapored je Kulturno društvo Antona Lobode pripravilo silvestrsko srečanje na prostem, sredi vasi, pod tradicionalnim geslom Nazdravimo novemu letu. Ta prireditev nima komercialnega značaja, pač pa poudarja zблиževanje, spoznavanje in družabnost ljudi naše soseske.

Tudi tokrat se je pri kamnitem mostu zbralo kar lepo število vaščanov, ki praznujemo doma (pa vendar manj kot leti poprej), in se poveselilo ob kozarčku rujnega, se pomenkovalo o tem in onem, nekaj domačih pa smo tudi zapeli. Skromno, brez velikih dejanj in blišča, čisto preprosto, pa vendar iz srca. Veselje duše pa je najpomembnejše, mar ne?

Jože Brojan

Zahvala

Sponzorjem in vsem tistim, ki so v minulem letu 1996 kakor koli pripomogli k uspešnemu delu Kulturnega društva Antona Lobode, iskrena hvala. Naša prizadevanja so podprli: Prostovoljno gasilsko društvo Loka, Občina Mengeš, MI AMIGO Mengeš, Minimarket Loka, Aerodrom Ljubljana, Kovinoplastika Ručigaj Loka, Trak Mengeš, FIDA d.o.o. Ljubljana, Gostilna Pri Jakov' Met' Trzin, Zeljarna Ručigaj Loka, Tiskarna EK Turnše in Avtoprevoznik Zdravko Sašek Loka.

VSEM ŽELIMO VELIKO POSLOVNEGA USPEHA.

*Upravni odbor
KD Antona Lobode*

IZTERJAVA, MEHANIZMI ZAVAROVANJA

**Kako zmanjšati poslovna
tveganja**

Podjetniško združenje Mengeš vabi na to predavanje in pogovor, ki bo na sedežu združenja v prostorih podjetja MI AMIGO d.o.o., Slovenska 28, v petek, **31. januarja ob 18.00 uri.**

Predaval bo
gospod Miloš Varga, dipl. oec.,
direktor specializiranega podjetja
Intercredit Ljubljana d.o.o.

POSLOVNI PROGRAMSKI PAKETI

**Kako pravilno izbrati:
predstavitev primera**

Podjetniško združenje Mengeš vabi na to predavanje, predstavitev in pogovor, ki bo na sedežu združenja v prostorih podjetja MI AMIGO d.o.o., Slovenska 28, **v sredo, 5. februarja ob 18.00 uri.**

Predaval bo
mag. Tomaž Štebe, dipl. ing. el.
in gospod Jure Slapar, ing. rač.,
predstavnik podjetij
Mengo d.o.o. Mengeš in
Numeric d.o.o. Moste pri
Komendi.

SDS

Letna konferenca Socialdemokratske stranke Slovenije, Občinskega odbora Mengeš

■ OO SDS Mengeš je opravil letni pregled dela, sprejel usmeritve za delo v prihodnje in izvolil organe Občinskega odbora. Za predsednika je bil, na predlog predsedstva Občinskega odbora, ponovno izvoljen mag. Tomaž Štebe. V razširjenem predsedstvu je trinajst gospodov in ena gospa, ki naj bi zagotovili boljše delo na vseh področjih življenja v občini Mengeš. Letna konferenca je sprejela tudi sklep o oblikovanju Strokovnega sveta OO SDS Mengeš. Predsednik Strokovnega sveta OO SDS Mengeš je predsednik Občinskega odbora. Naloga Strokovnega sveta bo izdelava ocene stanja v občini, spremljanje dela uprave in Sveta občine in priprava predloga usmeritev in sprememb. V strokovni svet bomo povabili predvsem strokovnjake oz. poznavalce, ki so člani SDS, simpatizerje ali prijatelje, ki jih področja dela zanimajo in jih tudi obvladajo. Hkrati bodo to ljudje, ki bi lahko, ob uspešnem delu v strokovnem svetu, prevzeli odgovorne politične ali čisto operativne in strokovne funkcije v organih občine. Veseli bomo vsakega sodelavca Strokovnega sveta, ki ima voljo in se čuti spodobnega za delo na določenem področju. Članstvo v Strokovnem svetu ni z ničemer pogojeno. Potrebno je le soglasje predsedstva Občinskega odbora.

■ Iz poročila o delu in usmeritvah v prihodnje je predsednik OO navedel naslednje. V svetu Občine Mengeš ima OO SDS Mengeš osminko vseh glasov. Formalne koordinacije strank v svetu ni. Žal ni niti neformalne koordinacije strank slovenske pomladi. Stališče OO SDS

Mengeš je bilo in je še vedno, da je to sodelovanje za nas pomembno. To sodelovanje smo v letu 1996 dvakrat spodbudili, pripravili smo tudi poslovnik neformalnega sodelovanja, ga soglasno potrdili in soglasno sprejeli že določene sklepe. Sodelovanje pa žal ni zaživelo in nekateri pomembni in soglasno sprejeti sklepi niso bili realizirani. Cilj sodelovanja naj bi bilo pravočasno sprejemanje usklajenih usmeritev in predlogov, na osnovi katerih bi se pripravljali materiali za seje sveta in s tem manj problematizirano in boljše sprejemanje odločitev. Zdi se, da je interes najmočnejše stranke v svetu, da samostojno pripravlja predloge, da sama usmerja delo uprave in išče podporo v svetu. S tem pa seveda prevzema vse zasluge za uspehe in odgovornost za neuspehe in nepravilnosti.

■ V OO SDS Mengeš smo bili kritični zaradi poznega sprejemanja proračuna, do načina sprejemanja, nezadovoljive kvalitete in zaradi pomajkanja pravih razvojnih usmeritev. To povzroča velike težave, gospodarsko škodo in nekvalitetno izvajanje investicij. Občinski svet tudi še ni sprejel memoranduma in ga predložil v javno obravnavo, ki je po poslovniku obvezen. To se ni zgodilo tudi letos, kljub danim zagotovilom Občinske uprave, da bo memorandum pripravljen spomladi, osnutek proračuna pa jeseni. Ob sprejemanju proračuna smo predlagali usmeritve v obliki sklepov, ki bi bili obvezni za pripravljalce proračuna, če bi jih svet sprejel. Usmeritve so se nanašale na prioritete pri izgradnji infrastrukture (kanalizacija,

zdrava pitna voda) in na bolj gospodarno in načrtno gradnjo oz. celovito komunalne infrastrukture ter na sporazumno reševanje sporov zadev iz časa delovanja krajevne skupnosti.

■ Usmeritev OO SDS Mengeš je še vedno sodelovanje med strankami slovenske pomladi za vodenje poštene, načelne in uspešne politike. Upamo, da bo to sodelovanje sedaj v resnici zaživelo tudi na lokalnem nivoju, ko je uspešno steklo pogodbeno formalizirano sodelovanje na državni ravni. Dve leti pred občinskimi volitvami za uspešno sodelovanje morda še ni prepozno. Politika OO SDS Mengeš je in bo dolgoročno usmerjena in zato ne uporabljamo prijemov, ki so čista posplošena propaganda in zgolj všečna volivcem. S poštenim, delavnim, načelnim, strokovnim odnosom do politike, odločnostjo in vizijo, bomo opravičili zaupanje in ga še utrdili in povečali.

Predsednik se je zahvalil vsem članom, ki so aktivno sodelovali pri delu odbora in pri referendumskih in volilni kampanji. Še posebej se je zahvalil prijateljem, podpornikom in simpatizerjem v Občini Mengeš in kolegom iz domžalske, lukovške in moravske občine.

Posebno priznanje, srebrno vrtenco, je prejel gospod Alojzij Janežič, ki je ustanovil Občinski odbor SDS Mengeš leta 1994.

Tomaž Štebe

LDS

Izvršilni odbor in svetniška skupina LDS Mengeš sta na skupni seji razpravljala o delu občine v preteklem letu in pričakovanjih v letu 1997

■ Ko smo ocenjevali naše delo in skupne dosežke v Občini Mengeš v letu 1996, smo ugotovili, da je razlogov za zadovoljstvo in optimizem vsemu navkljub kar precej. Uprava je postala operativnejša, kar se pozna pri učinkovitejšem urejanju infrastrukture; nedvomno je to posledica njene kadrovske okrepitve v drugi polovici leta, saj sta na tem delovnem področju "vajeti" prevzela nov vodja referata za infrastrukturo ter novoimenovani podžupan gospod Peter Janežič, kateremu je tudi naša stranka izrekla polno podporo. Kar nekaj cest oziroma ulic je dobilo drugačno podobo in pričakovati je, da se bo tako nadaljevalo tudi v letu 1997. Znaki so zaenkrat spodbudni, izredno pomembno je, da je Občinski svet sposoben doseči visoko stopnjo soglasja o vseh pomembnih projektih, pogoj za to pa je, da upravne službe pripravijo kvalitetne predloge, iz katerih mora biti razvidno, kaj projekt pomeni za napredek občine. Liberalna demokracija je doslej vedno spodbujala sprejemanje odločitev o kvalitetnih projektih, obenem pa nasprotovala, kadar stvari niso bile povsem jasne in domišljene.

■ Veseli smo, da je prišlo do konkretne priprave za gradnjo telovadnice, ki bo pokrila vse športne in rekreativne potrebe občine in jo nujno potrebujemo. Obnovljena so bila otroška igrišča, zavzamamo pa se, da se še bolj poskrbi za varno pot v šolo. Več bo potrebno narediti za projekt plinifikacije, ureditev

parkirišč in odpravljanje komunalnega nereda posebno v zimskem času. Zadovaljni smo, da bosta tudi naselji Loka in Topole dobili večnamenske zunanje površine oziroma športna igrišča. Zagotovitvi prostorov za društva in organizacije v Kulturnem domu mora slediti ureditev prostorov za politične stranke ter izboljšanje pogojev za delo kulturnih in športnih društev. Prepočasi se ureja semaforizacija križišča pri objektu "Karo", še več pa bo potrebno narediti za odpravo prometnega in parkirnega kaosa v Slamnikarski in Levčevi ulici. Od župana v novem letu še posebno pričakujemo ugodna pogajanja za začetek izgradnje obvoznice mimo Mengša, za kar ima vsa pooblastila Občinskega sveta.

■ V letu 1996 smo prvič praznovali občinski praznik. Naša stranka se je zelo zavzemala, da je povezan z imenom enega najuglednejših Mengšanov – Janezom Trdino. Občinski svet je sprejel precejšnje število odlokov, ki jih je pripravila Občinska uprava. Tako so dani pogoji, da občina tudi po tej strani zaživi; odloke in predpise je namreč potrebno tudi izvajati in upoštevati.

■ Zadovaljni smo, ker se je Občinskemu svetu uspelo izogniti nepotrebni politizaciji in odločanju le na podlagi strankarske pripradnosti. Vpliva državnega zbora v tem smislu le ni bilo. Večinoma so bili pomembni argumenti. Svetniki z liste LDS so se prav gotovo opredeljevali le ob upoštevanju le-teh,

predvsem pa so podprli vsak kvaliteten predlog ne glede na to, kdo ga je pripravil ali predložil. Ob tem velja pripomniti, da premalo dodelano in pripravljeno gradivo, ki ga predsednik Občinskega sveta uvršča na seje, še vedno jemlje preveč časa. Neprijetno smo bili presenečeni pravzaprav le ob obravnavi in sprejemanju odloka o ustanovitvi šole. Vsilil se nam je občutek, da sicer strokovno neoporečno ter v skladu s predpisi sestavljeno gradivo, za naketere ni bilo sprejemljivo le zato, ker je bil predlatatelj z liste LDS, sestavljalec pa član ZLSD, vodenje razprave pa je bilo nekorektno in celo v nasprotju s poslovnikom. Tak občutek se je potrjeval tudi ob primerjavi z novim predlogom odloka.

V LDS Mengeš menimo, da obstajajo dobri pogoji za uspešnejše delo v letu 1997. Upamo, da bodo imele vse stranke najprej pred očmi razvoj občine, šele potem lastne interese. Še naprej bomo sodelovali z vsemi političnimi strankami, kadar bo to v interesu občine in zavračali nepotrebno politizacijo. Podpirali bomo občinsko upravo pri njenih prizadevanjih za dobro in kvalitetno delovanje ter cenili vsak korak župana pri oblikovanju konsenza in iskanju najboljših rešitev.

*Izvršni odbor in svetniška skupina
LDS Mengeš*

D O B R O T A N E P O Z N A M E J A

Trikraljevski koledniki

*Več let smo poslušali,
čudili se temu,
kakor Sveti Trije kralji
od zvezde pripeljani
smo šli tja v Betlehem...*

Misionsko središče Slovenije je bilo pobudnik Trikraljevske akcije po Sloveniji, da bi zbrali denar za revne otroke v Burundiju in Botsvani.

Tako so se po nekaj desetletjih v Mengšu spet pojavili koledniki – Sveti Trije kralji – Gašper, Miha, Boltežar s pastirčki.

♦ Značilnost trikraljevskih kolednikov je v tem, da hodijo od hiše do hiše in oznanjajo vest o novorojenem detetu. Ljudem zaželijo zdravja in vse dobro v novem letu. Včasih so koledniki prihajali predvsem iz revnih družin. Ljudje so jim darovali klobase, krače, krhlje, orehe itd.

Kar so nabrali, so tudi med sabo pravično razdelili.

Kolednica, ki so jo peli ob kolinah, pa pravi takole:

*Slišali smo praviti,
da ste svinjo davili;
naj bo prašič al prasica,
nam se sliši klobasica.*

♦ Danes se koledovanje ni bistveno spremenilo, morda le po tem, da je sedaj vse manj krač in klobas...

♦ Letošnji kraljevski koledniki so imeli s seboj skrinjico za darove in kadilo. Spremljali so jih trije pastirčki. Dva sta

imela v rokah svetilki, tretji pa Davidovo zvezdo. Koledniki so voščili, prepevali in tudi kaj v dar dobili.

Takole se je glasila njihova pesem:

*Ena zvezda gori gre
tam pri Betlehemu,
kaj je to zan znamenje
oj, pejte, gledat gremo.*

Takole pa je zložena pesem, ki predstavlja Svete Tri kralje:

*Trije modri so prišli
z jutrove dežele,
na kamelah jezdijo,
so Sveti trije kralji.*

*En z imenom Gašper je,
on je najmodrejši,
on taprvi k ofru gre,
za njim pa vsi tovarši.*

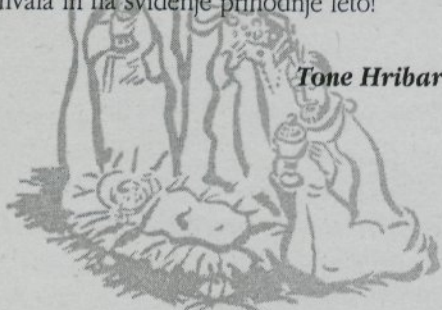
*Miba ravno ugleda ga,
boče k jemu priti,
tega kralja novega
s kadilom počastiti.*

*Eden pa še zadaj gre,
ki ima črna lica
on se nizko prikloni,
in kušne mu nožice.*

◆ Koledniki letoš niso mogli obiskati vseh, ki bi si to želeli. Prihodnje leto bo boljše, saj bomo organizirali dve skupini. V štirih dneh koledovanja so obiskali osemdeset hiš. Povsod so bili lepo sprejeti, zaželeni tudi prihodnje leto. Višek koledniških večerov pa je bil na predvečer Svetih Treh krajev v Loki pri Mengšu. Zbrali smo se ob kamnitem mostu z baklami v rokah. Mengeški zvon je zapel koledniško pesem, nato smo se v procesiji odpravili čez zasneženo polje proti loški cerkvi. Tam je bila Sveta maša, pri kateri je prepeval Mengeški zvon. Po maši so nam postregli s požirkom krepkega, kuhanega vina in piškoti.

◆ Naj končam z besedami zahvale lastniku firme SVILEA d.o.o., gospodu Petru Nastranu za podarjeno blago, gospodu Francu Vajderju za izdelavo trikraljevskih oblek, staršem za pomoč in razumevanje ob odsotnosti otrok z doma in navsezadnje pobudniku in organizatorju Mengeškemu zvonu. Vsem še enkrat iskrena hvala in na svidenje prihodnje leto!

Tone Hribar

Dalmatinsko mesto STON

Mengšanom beseda STON, ki govori o hrvaškem dalmatinskem mestu, ne pomeni le delček prelepe morske obale, temveč se zliva v paletu spominov na prijetna doživetja in znane obraze. V predlanskem decembru so ubrani glasovi pevk stonske ženske vokalne skupine odmevali v Kulturnem domu v Mengšu, pod vodstvom zborovodkinje Teje Čepon Barovič.

Lansko leto je konec avgusta v Stonu potekala izjemno odmevna mednarodna likovna kolonija, katere se je udeležil tudi naš akademski slikar Vinko

Železnikar. Že v začetku septembra pa je bil Ston prizorišče hudega potresa, ki je dobesedno razmajal in precej porušil to lepo staro mesto. In zakaj takšen uvod, boste dejali. Zato, ker vam želim posredovati zahvalo, ki sta jo izrekla in napisala naša nekdanja občanka Tea Čepon in njen mož Ivica Barovič. Za letošnje novoletne praznike sta namreč skupaj z otrokoma Franom in Ljo pripotovala na obisk k Tejinim staršem iz neprijaznega mrzlega okolja prikolice, v kateri stanujejo sedaj, ko jim je potres razmajal in delno tudi razrušil hišo, v kateri so živeli.

Prav prijetno je bilo poslušati razigran klepet Franja in Lja, ki jima njuna mladost (9 in 8 let) še omogočata brezskrben pogled v vse nove stvari in okolje. Tudi zelo mrzli dnevi

ju niso motili, da ne bi zvedavo v prijazni mešanici jezikov (slovenskega in hrvaškega) spremljala našega pogovora o vseh mogočih zadevah. Teji, ki je po naravi optimistka, saj se je podala v

čisto novo življenje iz našega Mengša že pred desetimi leti, beseda nikakor ne zastane, le kot sama pravi, jo naglas že kar malo daje. Že celih deset let, kar živi na Hrvaškem, pravi, da kar naprej ustvarja na novo. In kako tudi ne, saj si je najprej uredila življenje v Dubrovniku. Po vojni sta se vrnila na Ivičino domačijo v Ston, kjer sta popravila in

opremila stanovanje, Tea je odprla majhno knjigarno s fotokopirnico, Ivica pa je služboval na občini kot "pročelnik", po naše tajnik občine. Ravno onadva sta bila pobudnika in Ivica tudi organizator te prve mednarodne likovne kolonije, ki je potekala v izjemno kulturno obarvanem tednu, saj so bile prireditve vsak dan. O dogodkih ob tej slikarski koloniji je nekaj več napisal že gospod Železnikar v Mengšan. Mogoče le to, v tistem tednu je poleg zastav držav, iz katerih so bili udeleženci likovne kolonije, plapolala tudi mengeška zastava.

Dober teden dni zatem, ko so se likovniki poslovili, pa je Ston zamajal močan potres in Tea je s svojo družino zopet na začetku, saj je njihovo stanovanje neprimerno za bivanje, in se sedaj stiskajo v bivalni prikolici. In da je stvar še hujša, kar nekaj časa bo še trajalo, da bodo lahko začeli z obnovo, saj je staro mestno jedro kulturno spomeniško zaščiteno, tako da bodo lahko dobesedno polagali kamen na kamen in obnovili hišo po strogih predpisih spomeniškega varstva. Vendar Tea ni obupala, kot pravi, kljub temu da je tudi brez službe. "Bom pa še enkrat začela...", Ivica pa pridene: "Bom pa še stari očetov vinograd obnovil pred tem in naučil otroke kmetovanja..."

No, da ne bom predolga, saj se vse, kar sta mi povedala, ne da na kratko zapisati, vsekakor pa moram povedati, da sta izredno hvaležna vsem Mengšanom, županu Janezu Peru, občinskim svetnikom, prijatelem in prijateljicam, ki so jim priskočili na pomoč v nesreči in prispevali sredstva ali pa tudi le samo besedo. Tea je obljubila, da bo s svojimi Stonkami prišla kaj kmalu zopet v Mengeš, Ivica pa je pripomnil, da bo tudi on kot eden izmed občinskih stonskih mož organiziral ali kulturno ali kakšno drugačno srečanje v Stonu. Sicer pa preberite, kar sta napisala vam v zahvalo.

R.T.

Spoštovani gospod župan,
zahvaljujem se za vse, kar ste naredili za nas,
slovensko družino, ponesrečeno v septembrskem
potresu v Stonu. Nameravamo osebno priti k Vam
in se zahvaliti za dano pomoč. Ob tej priložnosti
Vam želimo vse najboljše v novem letu 1997.

Družina Barovič

Uprizoritev stare češke komedije

15. novembra 1996 je Kulturno društvo Frana Jelovška v Mengšu uprizorilo komedijo Stari grehi. Avtor besedila je Čeh Josip Štolba, besedilo je bilo napisano še pred prvo svetovno vojno, v Govekarjevem prevodu je izšlo leta 1923. Prizadevni režiser Franc Veider ga je potegnil iz preteklosti in ga ljubeznivo postavil na današnji oder in pred današnjo publiko.

■ Nič ni pomišljal, ali bi to igro morda posodobil in prestavil v naše, slovensko okolje, ampak je nasprotno na prospekt in plakat odkrito zapisal: Dogaja se na začetku 20. stoletja v Pragi, zraven pa je natisnjena še lepa fotografska silhueta stare Prage. Režiser je tudi pustil, da imena nastopajočih oseb odzvanjajo češko, kot na primer "Krupička". Ohranil je starinskost govornega jezika in poleg tega za češčino značilno in v slovenščino preneseno mešanico višjega, knjižnega sloga, in nižjega, pogovornega izgovora.

■ To pogumno dejanje zvestobe in pristnosti ter izvirnosti je treba posebej pozdraviti, saj vemo, da se dandanes v naših gledališčih večinoma postopa drugače, in sicer se veliko spreminja in prireja.

■ Za Štolbovo komedijo je značilna fabulistična razvitost in domiselnost, poleg tega pa prefinjena, prikrita erotičnost in pa seveda mehkobna, sentimentalna malomeščanska družbenost.

■ Režiser je poskrbel za uglašenost, umirjenost in kultiviranost izvedbe, kar je dihlo tudi iz lepe scene in še lepše kos-

tumografije. Zdi pa se, da je izvedba boljša v začetnem kot v končnem delu, ko je morda premalo izrazita in prepričljiva. Igralke in igralci so predstavili odlične like.

■ Predstava je izzvenela kot umetnost v dobesednem pomenu. Ne kot poskus fotografske resničnosti, temveč kot preustvarjena slikovitost. Mirna, nespektakelska, spretna uprizoritev. Gotovo je bil Štolba spreten komediograf in prepričan meščan. Vendar pa je naslov Stari grehi precej poveden, saj je kritičen. Ali ni prikazana češka umirjenost in milina za nas Slovence spet nepogrešljiva?

Milan Dolgan

Muzej Mengeš dopolnjuje kulturno topografijo Slovenije

Razstavo o jezuitu patru Avguštinu Hallersteinu, ki je bila od 16. novembra do 1. decembra 1996 v Galeriji Mežnarija je skupaj s predavanjem o njem organiziral Muzej Mengeš s sodelovanjem Kulturnega društva Franca Jelovška Mengeš. Ekspozate so posodili: Arhiv Republike Slovenije, Narodni muzej Ljubljana, Inštitut za geografijo, Zemljepisni muzej, Nadškofijski arhiv Ljubljana, Provincialat slovenske province Družbe Jezusove Ljubljana, Ralf Čaplak, kustos Muzeja neevropskih kultur, grad Goričane, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Semeniška knjižnica Ljubljana, knjižnica Osnovne šole Mengeš, Janko Skok Mengeš, Marko Korenčan Ljubljana, Marinka Kosec Mengeš in Janez Škrlep Mengeš. Avtor razstave: Janez Škrlep, strokovni vodja dr. Zmago Šmitek, razstavo pa sta s člani Kulturnega društva Franca Jelovška Mengeš oblikovala Peter Škrlep in Viljem M. Hribar.

Razstavo so omogočili: Župnišče Mengeš, Občina Mengeš, Mizarstvo Tome Ipavec, Tesarstvo Peter Kosec in MI AMIGO Mengeš. Vsem se zahvaljujemo za prijazno sodelovanje.

Predavanje o patru Avguštinu Hallersteinu je imel etnolog in gotovo eden njegovih največjih poznavalcev dr. Zmago Šmitek. V uvodu predavanja je poudaril pomen tega zamenitega Mengšana, ki gotovo zasluži, da mu Mengšani postavimo spominsko obeležje, saj je bil v svojem času ugleden znanstvenik svetovne-

ga formata. Slovesnost odprtja razstave je z baročno in kitajsko glasbo povzdignila umetnica harfistka Branka Mišič Prinčič.

Razstavo so si poleg številnih Mengšanov ogledali tudi ljudje iz drugih krajev Slovenije. Posebno drag gost pa je bil konzul in kulturni ataše Republike Češke gospod Tomaš Vostry. Zelo pomembno je tudi, da so se odprtja razstave udeležili profesorji in predstojniki različnih fakultet in predstavniki nekaterih že prej omenjenih znanstvenih institucij in jo zelo dobro ocenili.

Ta razstava, meni sinolog dr. Matjaž Saje, je uvod v temeljitejšo raziskavo patra Avgušтина Hallersteina predvsem v prvi fazi njegove zapuščine v Jezuitski knjižnici v Pekingu. Seveda bi veljalo v bodočnosti proučiti njegova dela v St. Petersburgu, Londonu, kjer je bil član kraljeve znanstvene akademije, Dunaju, Lizboni, Rimu, saj je večji del njegovih del ohranjenih v teh in še mnogih drugih krajih.

Avguštin Hallerstein je bil sodobnik Franca Jelovška. Bil je le tri leta mlajši. Gotovo sta se poznala ali celo skupaj hodila v takratno cerkveno šolo, v kateri je takrat poučeval Andrej Jelovšek in je bila prav v zdajšnjem prostoru Galerije Mežnarije. Zelo prijetne občutke imamo, ker nam je na tako prijeten način uspelo obuditi spomin na enega najpomembnejših Mengšanov vseh časov.

Janez Škrlep

Foto: Peter Škrlep

Na slovesnem odprtju razstave o patru Avguštinu Hallersteinu nas je z baročno in kitajsko glasbo navdušila umetnica, harfistka Bronka Mišič Prinčič.

V nabito polni Galeriji Mežnariji smo pozorno poslušali predavanje dr. Zmaga Šmidka o matematiku in astronomu, kartografu in protosinologu jezuitu patru Avguštinu Hallersteinu.

Foto: Peter Škrlep

Mengšan, mandarin na kitajskem dvoru

Upravitelju kranjskega deželnega glavarstva, prisledniku (sodnik v sodnem zboru) deželne in dvorne pravde na Kranjskem in član Dizmove bratovščine Janezu Ferdinandu Hallerju, plemenitemu Hallersteinu in njegovi ženi baronici Mariji Suzani Elizabeti Erberg se je 27. avgusta 1703. leta v Ljubljani rodil sin Ferdinand Avguštin. V družini je bilo enajst otrok. Rojstni kraj večine je bil Mengeš. Družinska rezidenca Hallersteinov je bil mengeški zgornji "Ravbarjev grad".

Po jezuitski gimnaziji v Ljubljani je Ferdinand Avguštin leta 1721 stopil v jezuitski red. Študij je nadaljeval v Leobnu, Celovcu, na Dunaju in v Gradcu, in sicer humanistiko, matematiko, astronomijo in teologijo. Po nekajletnem pedagoškem delovanju je bil imenovan za vodjo jezuitskega kolegija v Temišvaru. Leta 1735 se mu je izpolnila mladostna želja, da bi bil misijonar na Kitajskem: iz Genove je po daljšem postanku v Lizboni okoli Rta dobrega upanja priplul v Mozambik in po postanku v Goi in Macau leta 1739 prispel v Peking, kjer je bil sedež jezuitskega misijona. Leta 1743 je postal član kitajskega matematičnega tribunala, po treh letih pa predsednik te znanstvene ustanove, dvorni astronom in vodja astronomskega observatorija v Pekingu.

Poleg obsežnih astronomskih raziskav je veliko potoval in na teh napornih potovanjih zbral podatke za kartiranje Mandžurije, kar pa je povezano s pripravo velikega atlasa Kitajske (izšel je leta 1769). Izboljšal je kitajski koledar, določil koordinate Pekinga in izračunal število prebivalcev kitajskega cesarstva: 198.213.713. Proučeval je tamkajšnjo kulturno, filozofijo in verovanje. Zaradi velikega ugleda ter odličnega znanja kitajskega in portugalskega jezika je bil Hallerstein tudi uspešen diplomat in pogajalec na cesarskem dvoru. Takratni cesar Ch'ien-lung ga je povzdignil v mandarina.

Ob obsežnem znanstvenem delu pa se je Hallerstein zavedal, da je njegova prva naloga misijonarska. To je posebej poudaril v enem številnih pisem: "Sem nismo prišli zato, da bi dopolnjevali astronomske tablice; ker pa je astronomija potrebna za varovanje in ohranitev interesa vere, delamo v ta namen vse, kar moremo, in bomo vedno radi posredovali svoja dela vsem, ki se zanje zanimajo in ki nam lahko pomagajo."

Poleg zasebnih pisem in pisem redovnim jezuitskim skupnostim je pošiljal dopise z izrazito strokovno vsebino tudi evropskim ustanovam, predvsem londonski Kraljevi družbi, Cesarskemu astronomskemu observatoriju na Dunaju in akademiji v St. Petersburgu.

29. oktobra 1774 je pater Avguštin Ferdinand Hallerstein umrl zadet od kapi. Pokopan je bil na pekinškem jezuitskem pokopališču na cesarske stroške. V jezuitski knjižnici v Pekingu pa je med Hallersteinovo zapuščino ohrajena tudi knjižica – edina v slovenskem jeziku – *Catholisch Kershanskega Vuka Peissme*, natisnjena v Gradcu leta 1729. Zanimivo, da si je pater Ferdinand Avguštin Hallerstein, mlad plemiški sin, za popotnico na Kitajsko vzel prav to Stržinarjevo slovensko pesmarico!

Muzej Mengeš odpira vrata mednarodnega sodelovanja

■ Konzul in kulturni ataše Republike Češke gospod Tomaž Vostry je na enem svojih obiskov razstav v Galeriji Mežnariji dal pobudo za sodelovanje Republike Češke z Muzejem Mengeš. Prvi sad tega sodelovanja je razstava o Čehu Aleksandru Vilku Ševcůji, ki je s svojim delom na področju lutkarstva v Kranju zaznamoval in oplemenitil slovenski kulturni prostor. Slovesno odprtje razstave je bilo v petek, 6.12.1996, na god Sv. Miklavža.

■ Prva, ki si je razstavo ogledala, je bila gospa Štefka Kučan, žena predsednika Republike Slovenije, gospod predsednik pa se je zaradi drugih obveznosti opravičil. Slavnostni govornik ob odprtju razstave je bil veleposlanik Republike Češke, njegova ekselenca gospod Petr Kypr. V lepi slovenščini je govoril o pomenu sodelovanja med Čehi in Slovenci v preteklosti, saj je ravno to sodelovanje pomembno sooblikovalo tako češki kot tudi slovenski narod. Pohvalil je zelo občuteno oblikovano razstavo, ki so jo oblikovali Miha Skok, Peter Škrlep in Viljem M. Hribar, po strokovni plati pa mag. Uroš Trefalt. Pohvalil je skrb za kulturno dediščino, katere se prevečkrat niti ne zavedamo, pa vendar iz nje živimo in nas oblikuje, pohvalil pa je tudi odprtost Muzeja Mengeš za sodelovanje. Strokovni vodja razstave, mag. Uroš Trefalt, je po kratkem protokolarnem nagovoru v češčini predstavil osebnost Aleksandra Vilka Šercuja, njegovo delo, težko življenjsko pot njegove

družine v času okupacije in po njej ter žalostno usodo večidel njegove zapuščine. Glasbeni program sta pod vodstvom prof. Nataše Puconja oblikovali učenki Glasbene šole Franca Šturma Ljubljana, flautistki Polona Bunič in Andreja Crnkovi. Igrali sta dela čeških mojstrov. Krona slovesnosti pa so bile ganljive besede hvaležnosti hčere Aleksandra Vilka Ševcůja, gospe Hele Jenko, ki je razstavo odprla.

■ Galerijski list in vabilo na razstavo ter vsi teksti na razstavi so napisani dvojezično, v slovenščini in češčini. V

gospodu Petru Kypru in konzulu ter kulturemu atašeju gospodu Tomažu Vostryju. Sodelovanje na področju kulture odpira Občini Mengeš možnost sodelovanja z Republiko Česko na drugih, morda tudi na gospodarskih področjih. Muzej Mengeš v tej vlogi vsekakor ni nekaj po trohnobi in naftalinu smrdedečega, pač pa pomemben akter pri oblikovanju prostora, zaznamovanju časa in oblikovanju medčloveških odnosov. Dejanje muzeja je torej kulturno dejanje. Materialna podpora te kulturne dejavnosti pa je odraz kulturne politike občine in države.

■ Zahvaljujemo se vsem, ki so sodelovali pri postavitvi in organizaciji razstave, posebno Veleposlaništvu Republike Češke, strokovnemu vodji mag. Urošu Trefaltu in strokovnemu svetovalcu Čehu dr. Martinu Halati. Posebno priznanje pa zaslužijo oblikovalci razstave: Miha Skok, Peter Škrlep in predsednik Kulturnega društva Franca Jelovška Mengeš gospod Viljem M. Hribar z zelo pridnimi

in prizadevnimi člani.

■ Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so razstavo omogočili: Veleposlaništvo Republike Češke, Župnišče Mengeš, Občina Mengeš, Narodni muzej Ljubljana, Mizarstvo Ipavec in Tesarstvo Peter Kosec. Vsem se zahvaljujemo za prijazno sodelovanje.

Foto: Peter Škrlep

češčino je prevajala Ingrid Lemut-Vostra, lektorica za slovenske tekste je bila Helena Škrlep, za češke pa dr. Helena Polakova.

■ Razstave sta se poleg številnih gostov udeležila tudi župan Občine Mengeš gospod Janez Per in predsednik Občinskega sveta gospod Alojz Janežič. Direktor Muzeja Mengeš Janez Škrlep ju je predstavil veleposlaniku Republike Češke

Janez Škrlep

Aleksander Vilko Ševcu

PORTRET LUTKARJA

Slovenski in češki narod so skozi stoletja spajale bogate kulturne vezi in vzajemno umetniško oplajanje. Najkakovostnejši razcvet kulturnih povezovanj se je začel ob koncu 19. stoletja. Janez Šubic, Jože Plečnik, Zvonimir Rogoz, Rudolf Inneman, Ita Rina, František Čap so samo nekatera imena, ki so povezovala po eni strani tako podobna, po drugi pa diametralno nasprotna naroda. Med velikimi imeni češko-slovenskega umetniškega prepletanja so se našli posamezniki, ki so na videz skromno, a včasih usodno zaznamovali neko kulturno okolje. Aleksander Vilko Ševcu, rojen leta 1893 v Kosmonosih na Češkem, je eden od njih.

V Kranju je ustanovil marionetni oder in tako postavil temelje tamkajšnje lutkarske tradicije, ki se razvija še danes. V Slovenijo je prišel leta 1927 kot tekstilni tehnik v kranjski tovarni Jugočeška. Že leta 1931 je imel lastno lutkovno gledališče v hotelu Jelen, pod okriljem češkega združenja Česka beseda. Vse do druge svetove vojne je prikazoval lutkovne igrice v češkem in slovenskem jeziku.

Od leta 1931 do 1941 je uprizoril slovenske igrice: Gašperček in čarovnica, Gašperček, Dvorni zdravnik, Gluhi kralj, Gašperček in Janezek kot sokola, Čarobna skrinjica in druge.

Bogato ustvarjalno obdobje je leta 1941 pretrgala vojna in internacija družine Ševcu v Srbijo. Izčrpan se je Vilko 1945. leta vrnil v Kranj. Kljub bolezni in novi politični ureditvi Jugoslavije

je vztrajal in leta 1948 pri Ljudski prosveti Primskovo pri Kranju osnoval lutkovni oder. Glavni hit tega novega gledališča sta bili igrici Sneguljčica in Janezek gre na Triglav.

Večina Ševcujevih besedil so bili prevodi čeških avtorjev. Ohranila sta se samo dva, za katera lahko trdimo, da sta izvirna: Miha junak in Gašperčkov srečni dan. V Kranju je uveljavil posebno tehnologijo izdelave lutk in tradicionalne češke lutke na žici. Namesto zapletenih rezljanih glav je izdeloval kaširane. Ševcujeva tehnologija je bila preprostejša in uporabnejša za ljubiteljske lutkarje, zato se je ohranila tudi po njegovi smrti, leta 1949, in ostala v uporabi vse do začetka 60. let.

Slavnostni govornik na odprtju razstave o Aleksandru Vilku Ševcuju je bil veleposlanik Republike Češke, njegova ekselencija gospod Petr Kypr.

Pričujoči dokumenti in razstavni predmeti so samo delček tistega, kar je ostalo od njegovih lutk. Zaradi malomarnosti in brezbržnosti članov Kulturnega doma Primskovo so se odri in lutke, ki so se ohranili vse do spomladi 1995. leta, znašli na smetišču.

Skromna razstava kljub vsemu izžareva širino Ševcujevega duha, sposobnost ustvarjati v drugačnem kulturnem okolju ali ga celo usodno zaznamovati.

Posebno se zahvaljujem hčerki Vilka Ševcuja gospe Heli Jenko in Cvetu Severju za ljubeznivost, ker sta posodila eksponate.

mag. Uroš Trefalt

Strokovni vodja razstave mag. Uroš Trefalt govori o življenju in delu Aleksandra Vilka Ševcuja ter njegovem pomenu za slovensko kulturo.

Huda zima

Povsod je vse belo, dol in breg,
pod nogo škriplje beli sneg,
uboge ptičke pa zmrzujejo,
svoje gole nožice privzdigujejo.

Kdo bi vedno bil vesel,
če mu mraz pretrese stas,
kdo bi tudi vedno pel,
v mrazu vsak utihne glas.

Potok je v mrzli led vkovan,
še jež ne pride v mrazu na plan.
Zunaj sneži, vsa bela je vas,
meni pa je še v postelji mraz.

Pomladna

Po tihih zasenčjih so
čipkaste bele tančice snega,
v neskončnost kot veter
valuje sinjina neba,
ob stezah po mejah
v grmovju budijo se brsti
in gola drevesa na vrtu
dvignjenih rok z razklenjenimi prsti
vsrkavajo toploto sveta,
vsak čas pomlad bo prišla.

Prehlad

Veter piha,
otrok kiha,
iz noska mu pa svečka niha.

Robček vzame,
nos objame in zapiha,
pa lažje zadiha.

Spomini

Kje zelene so planine,
kje prelepe so gore,
moje trate in doline,
kje so bistre le vode.

Kjer rodila sem se,
tam moje so bile steze,
tam ptički drobni pojejo,
spomine mi obujajo.

Sonce je v vrt posijalo,
na drevesih je vse škrebalo,
svilena krila ptic so preletala
modro nebo nad revno hišico.

Bilo je lepo, nič več ni tako.
Le cerkev na gori še preži,
a v dolini travnikov skoraj več ni,
polno ljudi v hišah zdaj tam živi.

Kam vse se je izgubilo?
Lepe stezice in bistre vodice,
še ptički tako lepo ne pojo,
kot meni v rani mladosti so.

Poj mi pesem ptica o mladosti zlati,
ko vesela in brezskrbna tekala
sem po domači trati, poj o soncu,
v tej dolini skriti moji so spomini.

Ina Abel

Menina in Kostanjska planina ter življenjski utrinki ljudi iz doline

V decembrski izdaji Mengšana lansko leto sem na kratko opisal, kaj se je zgodilo 24.12.1942 na Kostanjski planini.

■ Spominska proslava 22.12.1996 na vrhu 1070 m visokega Sleveca, pomeni delček mozaika v zgodovini NOV in PO Slovenije.

■ Ker ima dogodek tudi zgodovinsko stično točko z Mengšem ter 54. obletnico, navajam zanimivo pisno sporočilo pred velikimi dogodki tik pred vojno iz uglednega zgodovinskega dokumenta: "V nedeljo, 16. t.m. je tudi mengeška mladina priredila svojo akademijo. Celokupna mengeška godba je skoraj preveč napolnila dvorano s svojo krepko muziko. Nekaj načelnih misli je podal in nekaj spodbudnih besed spregovoril gospod učitelj Kržan. Kakor po navadi povsod so tudi tu najbolj občinstvo prevzeli nastopi najmlajših. Venček slovenskih narodnih se je zelo posrečil.

Mladci in člani pa so se v več točkah zelo nazorno pokazali, kaj zmore človek, ki z duhom in voljo obvladuje svoje telo. Množici je kar "sapa zastajala" ob nekatereh točkah. Človek bi si mislil, da si bodo vsi vratove polomili, da se bodo vendar že upebali. Pa prav nasprotno; vedno bolj gibčni so bili na drogu, bradlji in na tleh.

Pa recite, da se bo armada takih fantov bala in uklonila nasilnemu napadalcu! Naj poskusi!"

■ To sporočilo je datirano na petek 28. marca 1941. Poskusil je – že v dobrem tednu!

■ Med temi člani je bil tudi znani telovadec Matija Blejc.

■ O vsem tem resnično ni potrebno dosti govoriti! Vendar naj se ob obletnicah le ponovi! Slovenski ego in značaj posameznikov, o katerih govori zgodovina; knjige, brošure, muzeji, spominska obeležja in ljudje.

■ Proslava je bila lepo pripravljena in spoštljivo spremljana. Ob najmanj 300 udeležencih je gorel taborni ogenj iz bukovine Menine planine. Moški pevski zbor, govornik Jože, ob spomeniku častna straža slovenske vojske in žive spomine na dogodek je obudil tovariš Lovro – udeleženec bitke na Kostanjski planini! Program je bil popestren s spominskim tekom na planino članov mladega športnega društva iz Zgornjega Tuhinja.

■ Ko smo odhajali s planine, smo v globeli zagledali terensko vozilo Puch. Zaradi snega in brozge pod kolesi se ni mogel prebiti na gozdno cesto. France Usov – kmet, je s svojim traktorjem vozilo brez težav izvelkel na vozišče! Franc (in njegov traktor) je bil v danem trenutku edina možnost za vozilo! Resnično in tudi simbolično je France dokazal, da brez kmeta v določenih okoliščinah ne moremo naprej. Vsekakor pa ne nazaj!

■ V dolino smo hodili in se peljali po 5 m široki in 6 km dolgi cesti. To javno planinsko večnamensko cesto so v glavnem naredili ljudje iz Kostanja, Gradišča, Sel ter Tuhinja sami, z delno pomočjo tedanjega Gozdnega gospodarstva Kamnik. Od idejnega začetka –

trasiranja, do dograditve leta 1976, pa je bil gonilna sila gospod Jernej Raspotnik iz Kostanja, kar dokazuje "živa" kronika. Delali so vaščani vseh omenjenih naselij. To delo in nekaj drugih del (npr. cesta na Menino) zaslužijo posebno kronološko obdelavo. To ne bi bilo le koristno, ampak tudi zanimivo, kajti delo bi pokazalo živo medsebojno solidarnost med ljudmi Tuhinjske doline.

■ Prebivalci te doline so se, se in se pretežno tudi bodo ukvarjali z živinorejo, poljedelstvom in gozdarstvom. V zvezi s tem sem v verodostojnem zgodovinskem dokumentu iz marca 1941 prebral sporočilo javnosti z naslednjim naslovom: "KMETIJSKO POSPEŠEVALNI PROGRAM SRESKEGA KMETIJSKEGA ODBORA V KAMNIKU ZA DOBO PETIH LET, OD 1941 DO 1946."

■ Ta program daje veliko prednost razvoju ovčarstva, ker ima v srezu (okraju) zelo dobre naravne danosti. Presenetil me je odstavek, kjer program obravnava pospeševanje govedoreje in pravi: "Vso pažnjo pa bo treba v naprej posvečati kužnim boleznim spoloviti in neplodnosti krav. Morda se bo dalo organizirati splošno brezplačno zdravljenje živali." Zakaj me je ta odstavek presenetil? Ker je neposredno strokovno reševanje te zahtevne zdravstvene problematike in živinorejske proizvodnje po 14 letih in 8 mesecih po naključju doletelo prav mene! V jeseni leta 1955 sem v rednem službenem razmerju vsakodnevno pričel z zdravljenjem spolnih organov pri govedu (predvsem trichomonas faetus) in prvo začetno umetno osemenjevanje plemenskih krav in telic za območje Tuhinjske doline. Strokovno nalogo sem sprejel od Veterinarskega zavoda Republike Slovenije. Ta ustanova je v letu 1954/55 nesporno ugotovila približno 70 % jalovost pri govedu z večinskim povzročiteljem, ki sem ga že omenil. Klinične preglede oz. etiološko diagnostiko iz Tuhinjske doline je podala strokovna ekipa Ve-

terinarskega zavoda Slovenije pod vodstvom dr. Branka Rebeska. Pobudo za to ugotavljanje pa je podal tedanji uradni veterinar iz Kamnika dr. Boštjan Kordaž. Rečeno mi je bilo, da bi se dalo sanacijo jalovosti s pregledi, zdravljenjem in umetnim osemenjevanjem spraviti v normne okvire v 16 do 20 mesecev. Predvideno delo pod tedaj obstoječimi pogoji sem opravil v 32 mesecih! Plemenice so zopet pričele roditi teleta, dajati potrebno mleko v normnih in naravnih okvirih.

■ Iz tistih časov službovanja v Tuhinjski dolini se rad spominjam nekega ranega jesenskega jutra. Vračal sem se iz vasi Česnjice, kjer sem v praksi prvič samostojno opravil embriotomijo pri kravi (raztelesenje plodu v maternici). Bil sem močno utrujen. Peljal sem se s kolesom z lesenimi pedali. Nekaj 100 metrov preden se sedaj zavije na Golice, sem v daljavi zaslišal prijeten tenor – "Pod rožnato planino." Stopil sem s kolesa in čakal. Preko travnika, naravnost proti meni je prihajal 77-letni oče Pavlin. "Dobro jutro!" Stopil je čisto k meni, me ogledoval in se smejal: "Ja, kaj pa ti je, ali si mrbit lačen?" Odprl je platneno torbo, visečo preko vratu in mi ponudil dva trdo kuhana jajca – še topla. "Hvala oče Pavlin". Vprašal sem ga, kako da je on že tako zgodaj dobre volje. Namuznil se je: "Bil sem pri Hacku na Goliceh. Sem pomagal šnops kuhat, pa mi je ona skuhala tale jajca! Sedaj pa grem malo domov na okrog pogledat, kamor gre vsak pošten človek včasih rad!" Jajci sem pojedel in se kmalu bolje počutil ter se odpeljal mimo Pajkelca in Haceta na "prvo" jutranjo delo.

Ob zavzetem opisovanju nekega kraja, ki me je nekaj naučil in sem mu nekaj dal, spada k naravi doline tudi sledeče iz daljnje preteklosti:

Leta 1910 so na podlagi živalskih ostan- kov zgornje čeljusti (maksile) lobanjskih kosti in zobovja v opuščenem rudniku

Tuhinjske doline določili nov rod in novo vrsto pritlikavega nosoroga – Menina Therium Telleri. Rod je imenovan po Menini planini, ki okvirja tudi del Tuhinjske doline. Vrsta pa je imenovana po rudarskem svetniku dr. F. Telleri. Ta je ostanke prinesel na Dunaj. Ostanke – fosili – spadajo v geološko dobo zgornje oligocenske plasti. Fosile je v zapuščenem rudniku pri Motniku odkril veterinar J. N. Sadnikar iz Kamnika, pomembna osebnost za zgodovino "Podgrintavcev".

■ Fosili so stari približno 25 milijonov let!

V Tuhinjski dolini so torej v davno davnih časih rasla orjaška drevesa, kot so sekvoje, borovci, močvirne ciprese, palme, lavorje, cimetovci, evkalipti, smokovci in drugo. Vse to spominja na toplo podnebje ali na lastnosti flore in favne, ki se je tedaj v svojem biotopu mogla prilagajati ustreznemu podnebju.

■ Med temi se je takrat prerival pritlikavi nosorog Meninatherium Telleri, ki je do danes poznan samo iz Tuhinjske doline. Srečno!

Viri: iz originalov

Peter Gubanc, dr. vet. med.

MENGŠAN, december, številka 35

"Božič na Kostanjski planini

24. 12. 1942"

stran 14

V decembrski številki Mengšana je v prvem delu pisanja gospoda Petra Gubanca prišlo do nekaj tekstovnih napak, za kar se njemu in bralcem opravičujemo:

- mimo Čebra / pravilno: mimo Čabra,
- Tuhinjač / pravilno: Tuhinja,
- v 4. odstavku v zadnjem stavku je izpadlo ime Lada (Ladota).

tebnična urednica

Ob 50-letnici

**ustanovitve Lovske družine Mengeš,
ki smo jo praznovali v novembru 1996,**

je izšel

ZBORNİK LOVSKE DRUŽINE MENGEŠ.

V njem Lovska družina Mengeš

predstavlja svoje delovanje, lov in odnos do divjadi.

Kdor bi ga še želel dobiti, naj se obrne

na člane Lovske družine ali osebno na naslov:

Jože Vahtar, Aljaževa 1, telefon (dopoldne) 737 688.

Lovska družina Mengeš

1946-1996

Na vrsti bo vojna odškodnina

Društvo izgnancev Domžale vas tokrat želi seznaniti z nekaterimi tezami Zakona o vojni odškodnini zaradi izгона, izgube življenja, poškodovanega zdravja, odvzete prostosti in premoženja.

■ Do povračila vojne škode je upravičen vsak Slovenec, ki je bil prisilno izgnan v letih 1941-1945 ali je pobegnil pred izgonom ali bil rojen v izgnanstvu in mu je okupator zasegel ali uničil premoženje in nepremično premoženje ter povzročil fizično in psihično trpljenje, odvzel svobodo in ga izkoristil kot poceni delovno silo ter mu onemogočil osnovno kvaliteto življenja.

■ **Odškodnino bo mogoče dobiti zaradi naslednjih krivic:**

- za odvzeto in uničeno premoženje in nepremično premoženje,
- za prisilni izgon, posledic na zdravju in počutju zaradi fizičnega in psihičnega trpljenja,
- doživljenjska mesečna renta glede na čas, preživet v izgnanstvu,
- zaradi izgube življenja v izgnanstvu.

■ Vojna odškodnina se bo po sprejemu zakona lahko izplačala na osnovi pravomočne odločbe, ki bo izdana na osnovi posebne zahteve, ki jo bodo upravičenci lahko vlagali pri pristojnih organih. Vlogo z vsemi prilogi za uveljavljanje vojne škode mora upravičenec oddati v šestih mesecih po sprejetju zakona.

■ Društvo izgnancev Domžale obvešča vse svoje člane, da bodo pravočasno obveščeni o sprejemanju zakona v Državnem zboru in o začetku oddajanja vloge.

Društvo izgnancev

PIKA NOGAVICA

Kulturno društvo Antona Lobode iz Loke se je tudi v minulem letu v okviru decembrskih prireditev predstavilo našim najmlajšim na dveh odrih z mladinsko priredbo Pika Nogavica. Predstavo, ki je med zahtevnim mladim občinstvom požela velik aplavz, med starejšim pa naletela na veliko odobravanje, so mladi loški igralci odigrali trikrat: v soboto, 22. decembra v Kulturnem domu v Trzinu ter 24. in 28. decembra v Kulturnem domu v Mengšu. Velik obisk na prireditvah je igralski skupini, pa tudi celotnemu društvu Antona Lobode v veliko priznanje in spodbudo za prihodnje delo. Gledalci so igrice lepo sprejeli in se tudi iskreno nasmejali, še posebno mladi navihanki, katere lik je ob uigrani izvedbi celotnega ansambla odlično predstavila Barbara Brojan.

Vsi ti mladi, ki tvorijo dramsko skupino, že nekaj let dokazujejo, da so pravo bogastvo društva in pravi nasledniki loškim igralcem izpred 30 let. Vanje je treba le verjeti, jim dati možnosti za dokazovanje in jim zaupati. To pa je naloga nas starejših članov in seveda staršev, da jih podpiramo in spodbujamo pri njihovem delu. Les skupnim hotenjem bomo uresničili zastavljene cilje in uspeh ne bi smel izostati.

Opogumljajo nas tudi besede, ki jih je izrekel gospod Franc Veider, legenda in duša mengeške dramske scene, ki si je ogledal obe predstavi v Mengšu: "Blagor društvu, ki ima toliko mladih in nadarjenih igralcev." Res smo ponosni nanje, pa še kako!

Jože Brojan

Imeli so štiri koncerte v štirih cerkvah

Leto je naokoli. Odpadlo je listje, zapadel je prvi sneg. Prižgale so se luči, ljudje so krasili hiše in vsi, tudi pevci, smo bili utrujeni od premišljanja, kako bi razveselili svoje najbližje. December nam je končno prinesel svoje zadnje dni, ko smo si lahko v družinskem krogu za hip oddahnili in počastili novo rojstvo – tudi rojstvo novega leta.

■ Z rojstvom se prične življenje. Življenje! Mir! Graditi je treba srečo in razdajati veselje med ljudi, ki nas obkrožajo. S temi uvodnimi besedami je Anja, članica mešanega pevskega zbora Svoboda Mengeš napovedala koncert cerkvenih in božičnih pesmi v farni cerkvi v Mengšu.

■ Že na septembrskem društvenem sestanku so odborniki zbora razgrnili svoj delovni plan za tekoče leto. Med ustaljeno vpeljane vsebine učenja umetnih, staroljudskih, opernih in klasičnih pesmi so vključili še program študija cerkvenih in božičnih. Do tako obsežnega programa sem bila skeptična. Niso odnehali. Lotili so se dela. Bilo je obsežno in zahtevno. Prelitali so veliko starih knjig in pesmaric, se pogovarjali s starejšimi občani in iz zaprašenih zakladnic izbrskali zares dragocene pesmi. Sestavili so jih v celotno vsebino koncerta, ki naj bi v pravem okolju prinesel notranjo

sproščenost in sprejemanje vsega lepega. Jim bo uspelo v tako kratkem času pripraviti vse potrebno? Program! Prostor! Ljudi, ki bodo poslušali te pesmi – ali jih še niso slišali ali pa so jih že pozabili.

■ Ob tako strokovnem vodenju, kot ga jim nudi in daje gospod Matevž Goršič in ob polni delavnosti, zagnanosti ter skupnem povezovanju vseh članov, jim je uspelo.

■ Program je obsegal petnajst pesmi in poslušalci so po maši 3. januarja prisluhnili še koncertu mengeških pevcev – delavskega društva Svobode. Tudi sama sem večkrat prisluhnila njihovemu petju. Poslušala sem jih na vajah in v dvorani. In kako bo zvenela pesem na božičnem koncertu v mengeški cerkvi?

■ Pred tem so del koncerta izvedli v Domu za ostarele – tudi v Mengšu. V lepo urejenem prostoru je sozvočje tonov posameznih pesmi pritegnilo tudi naključne obiskovalce, da so se ustavili pred vrati večnamenskega prostora. Zelo primerna, čeprav bi bila lahko bolj glasna, je bila razlaga vsebine pesmi pred posameznimi sklopi zapetega programa. Razlago je podal dirigent sam in oskrbovanci so še z večjim dostojanstvom prisluhnili petju.

■ Celotni koncert so pevci pod vodstvom gospoda Goršiča izvedli takoj po novoletnih praznikih še v grobeljski in mengeški cerkvi.

■ Po maši je ostalo v cerkvi nekaj več kot polovica ljudi, prišlo je nekaj novih in tako je koncertu prisostvovalo malo več kot sto Mengšanov. Škoda! Lahko bi jih bilo še več, pa niso vedeli. Gospa Mikulova je že skoraj odšla, pa vendar je prijateljici rekla, da naj počakata in videli bosta, kaj se bo dogajalo. Gotovo jima ni bilo žal, ko sta slišali nekaj pesmi iz svojega otroštva.

■ Ne kot strokovnjak, temveč kot laik, a velik ljubitelj petja, upam trditi: koncert je bil popoln. Sam program je bil prepleten z zelo starimi nabožnimi ljudskimi in cerkvenimi pesmimi, začeni z ljudsko Mengeška fara v priredbi Matevža Goršiča.

■ Med posamezne sklope zapetih pesmi so vpletili še vse običaje in navade predbožičnega in novoletnega časa, ki so jih naši predniki imeli v domačem kraju. Anja je s svojimi sestavki prikazala mengeški božični poprtnik, razložila je pomen škropljenja in kajenja po hiši in okrog nje, pa o peharju lešnikov in orehov, pa zakaj so otroci tepežkali. O tlečem panju v peči je povedala, da je pomagal umirajočemu soncu do novega življenja.

■ Koledniki na Gorenjskem in mengeški pevci so nam povedali tole kolednico:

Navada je stara nov' leto voščiti.

To tudi zdaj iz srca jaz bočem sturiti!

Da b' dolgo živeli,

prav zdravi veseli,

da b' vsako nesrečo

pregnali skuz srečo.

S pesmimi in opisi so pevci prikazali božične navade domačega kraja. Njihovo petje je bilo izredno ubrano, akordi harmonični in izjemno odmevni. Zelo lepa je bila izgovorjava zapetih besedil, vokali izredno čisti, saj se je v čisto zadnjem kotičku cerkvenih klopi razločno razbrala vsebina posameznih pesmi.

■ Že prej, še bolj pa ta večer, mi je bilo žal, da nisem pristopila k temu pevskega zboru. Pa sã sem bila preveč vprežena v druge dejavnosti. Žal, glas se izgublja, ne da se več tako peti. Zato, vsi, ki imate radi petje, radi požete, zlasti mladi, ne zapustite se, prepevajte, priključite se pevcem. Strokovno vodenje pa je tisto, ki vzdržuje glas tudi v zrelejših letih. Vesela sem, da je med pevci tudi veliko učencev mengeške šole, najlepše pa to, da prepeva vsa družina, kajne gospod Totter. In med Mengšani je veliko dobrih pevcev.

■ Kakor je bila vsa vsebina koncerta naravnana na običaje pred božičem, tako so pripravili sprejeme pevcev v cerkvah v Vačah in na Kresnicah. Peharji suhega sadja, sladkarij, domačega kruha, toplega čaja in kuhanega vina so zaključili celotni večer v topel medsebojni človeški pomenek. Tudi v grobeljski cerkvi je topel stisk roke gospoda Cotmana nakazal ob letu osorej – NASVIDENJE.

■ Kaj pa po koncertu v mengeški cerkvi? Kot da pevci mengeškega mešanega zbora svobode niso NAŠI. **Naj bo avditorij poln in naj bodo naši ob božiču 1997.**

Štefka Mlakar

- ANGLEŠČINA

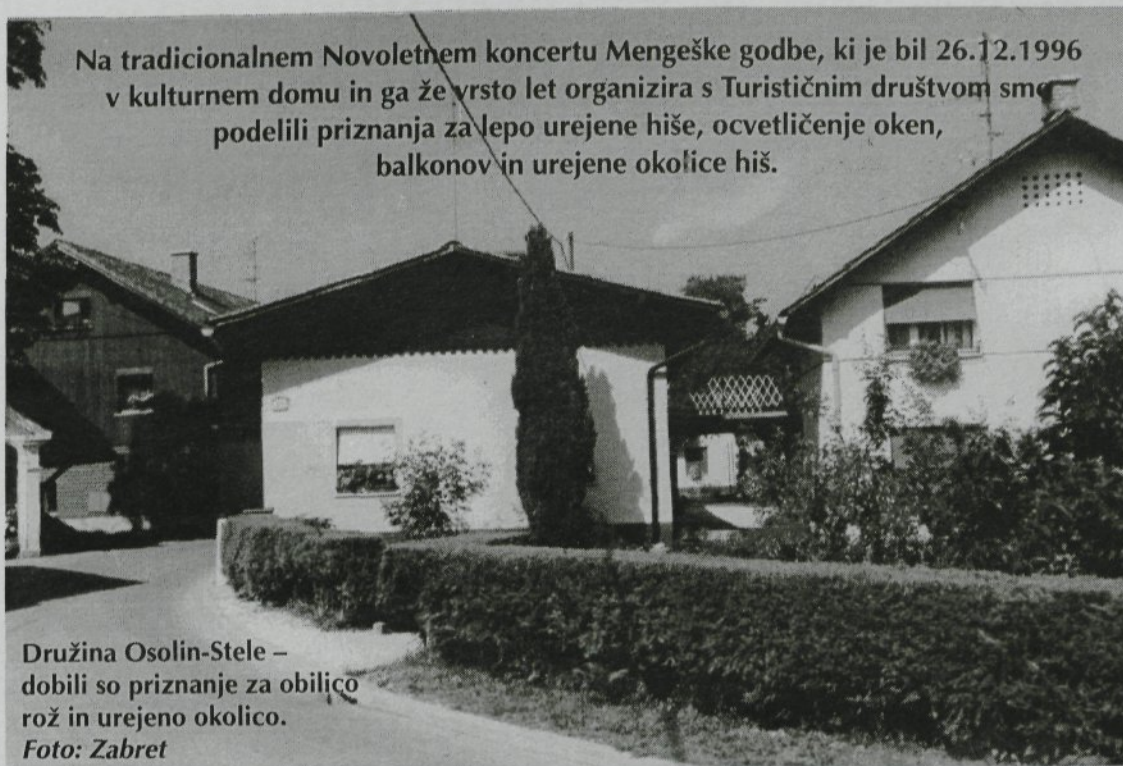
- NEMŠČINA

- ITALIJANŠČINA

TEČAJI TUJIH JEZIKOV

INFORMACIJE 723 089, 9.00 - 13.00 in 16.00 - 19.00
Ljubljanska 110, Domžale

Priznanja Turističnega društva Megeš za leto 1996

Na tradicionalnem Novoletnem koncertu Mengeške godbe, ki je bil 26.12.1996 v kulturnem domu in ga že vrsto let organizira s Turističnim društvom smo podelili priznanja za lepo urejene hiše, ocvetličanje oken, balkonov in urejene okolice hiš.

Družina Osolin-Steale –
dobili so priznanje za obilico
rož in urejeno okolico.
Foto: Zabret

Priznanja so prejeli:

✿ LOJZKA IN SLAVKO PIŠEK

za lepo urejeno okolico hiše ter obilico cvetja.

✿ MINKA VIDEMŠEK

za originalno obnovo stare hiše ter ocvetličanost.

✿ MIMI JAKLIČ

za lepe okenske in balkonske rože ter lepo urejeno okolico hiše.

✿ SLAVKA IN FRANC PODGORŠEK

za ocvetličanje oken ter balkonov in izjemno lepo urejeno okolico hiše.

✿ JOŽICA IN PETER KIMOVEC

za obilico čudovitih okenskih in balkonskih rož ter urejenost okolice hiše.

✿ DRUŽINI OSOLIN IN STELE

za obilico rož, vzorno urejeno okolico obeh hiš in za dol-

goletno vestno in požrtvovalno skrb za lep izgled znamenja na Ropretovi cesti.

✿ IDA IN PETER JANEŽIČ za ocvetličanost oken in balkonov ter urejeno okolico hiše.

✿ NIKA IN JANEZ HABJAN – trgovina Ha-Ni za lep izgled ter ocvetličanost stavbe, posebno pa za urejeno okolico lokala.

✿ MINKA IN FRANC PAVRIČ za lepe okenske in balkonske rože ter urejeno okolico hiše.

✿ OBČINA MENGEŠ za urejeno fasado, ocvetličanje oken, kar vse deluje pozitivno in vzpodbudno za občane, priznanje zasluži pri urejanju javnih površin, ocvetličanost vhodov v občino, lepo urejen most čez razbremenilnik Pšata, itd.

Vsem dobitnikom priznanj iskreno čestitamo z željo, da v občini ne bi bilo nobene hiše brez rož in da bi bila okolica urejena.

F. Zabret

ODMEVNA MEDNARODNA PREDSTAVITEV TURISTIČNE PONUDBE ALPSKIH CEST

Turistična regija Alpski svet Karavank, Kamniško-Savinjskih Alp, ki postaja vse večja in bolje organizirana turistična ponudba, sedaj že 24 slovenskih občin, se je prvič mednarodno predstavila na mednarodnem turističnem sejmu Vakantiebeurs v Utrechtu na Nizozemskem. Ta sejem je eden največjih v Evropi, saj se ga je letos udeležilo 1580 turističnih ponudnikov iz 102 držav.

Center za turistično promocijo Slovenije je letos kot svojo osrednjo predstavitev na tem sejmu predstavil slovensko turistično novost – projekt Alpske ceste. Nizozemska ni bila slučajno izbrana za to priložnost, saj so gostje iz držav Beneluksa poleg turistov sosednjih držav, najbolj pogost gost v alpskem sredogorju Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp.

Za to priložnost je BSC – Poslovno podporni center iz Kranja, ki vodi in koordinira celoten projekt gorenjskih, kamniško-domžalskih, savinjskih, koroških, šaleških, spodnještajerskih in zasavskih občin, izdal štiri lične prospekte v angleščini in nemščini, ki predstavljajo turistično ponudbo 24 občin in 10 turističnih transverzal; planinsko, planšarsko, pohodniško, kolesarsko, lovsko, naravnih znamenitosti, muzejev, gradov, cerkva, športa in rekreacije, kulinarike ter jezersko rečnih.

Alpske ceste so se na sejmu predstavile s svojo značilno alpsko ponudbo. Predstavile so svojo posebnost – planšarje s svojo etnološko, glasbeno in kulinarično ponudbo, alpsko folkloro in melos so uspešno predstavili plesalci in ansambel iz Preddvora in mengeški muzikantje pod vodstvom župana in glasbenika Janeza Pera ter ansambel Razpotnik. S svojimi nastopi na glavnem prireditvenem prostoru in po razstavnih prostorih so vzbujali odobravanje in naklonjenost obiskovalcev in razstavljalcev, hkrati pa dodobra napolnili slovenski del.

S kulinaričnimi alpskimi specialitetami Ete, Kočne, tunjskih, savinjskih, koroških kmetov in gostincev ter mošta, močeradovca, zelenca in borovničevca v sodčkih in štefanih so še posebno pritegnili obiskovalce.

Posebno domačini, ki so veliki ljubitelji različnih spominkov, pa so bili navdušeni nad našimi alpskimi spominki planšarjev, kmečkih orodij, sodčkov, pa tudi transverzal, ki jih je prispeval Studio Šik.

Tako domačini kot turistične agencije in turoperatorji iz drugih držav so pokazali velik interes za turistično ponudbo alpskih transverzal. Posebno zanimanje so vzbujale planšarske, lovske, kolesarske, pohodniške in planinske transverzale in ekološki turizem naravnih znamenitosti, kulturno-zgodovinska ponudba gradov, cerkva in muzejev ter aktivne oblike športno-rekreacijske ponudbe, ki so jo posebno dobro predstavili predstavniki koroških občin v okviru turističnega projekta Park kralja Matjaža ter ponudba kmečkega turizma savinjskih občin.

Še posebno pa razveseljuje visok obisk predsednika Kraljevega ekološkega društva, ki je obljubil strokovno in finančno pomoč pri nadaljnjem razvijanju eko-turistično usmerjenih programov. Zelo dobrodošla pa bo pomoč Inštituta za turizem in nekaterih pobratenih občin ter slovenskih izseljencev, s katerimi so dogovorjeni programi sodelovanja pri usposabljanju turističnih delavcev Alpskih cest, ki ga v sodelovanju z Republiškimi zavodom za zaposlovanje in BSC Kranj izvajajo v okviru javnih del.

Velik interes je bil tudi za skupno ponudbo Gospodarskega združenja slovenskih žičničarjev, saj bodo sodelovali z nizozemsko strokovno smučarsko organizacijo in organizatorji izletov.

Kljub skromnim sredstvom in velikega prispevka nastopajočih, saj so nastopili brezplačno, pa je tudi ta nastop pokazal, da smo v tujini uspešni le s pristno domačo ponudbo in s predstavitvijo našega narodnega okolja.

Časi državnih uradnikov in različnih nezainteresiranih posrednikov in različnih zastopnikov so le razmetavanje denarja in ugleda, saj med prospekte in kulise zaide le malokateri morebitni turist.

Marijan Stele

SKB BANKA D.D.

SKB BANKA IN PIRAMIDA

V Obrtno industrijski coni v Trzinu je novembra lani SKB banka odprla novo ekspozituro. Poslovalnica v objektu Piramida se je pridružila že preko petdesetim poslovalnicam SKB banke po vsej Sloveniji. Podjetjem, samostojnim podjetnikom in občanom nudi celovit bančni servis in storitve, ki so potrebne za sodobno in uspešno poslovanje.

Klasično in moderno bančništvo za občane

Ekspozitura v Trzinu občanom vodi tekoče račune, žiro račune ter tolarske in devizne hranilne vloge. Sprejema in vodi vse oblike tolarskih in deviznih depozitov občanov in odobrava posojila za različne namene. Banka nudi strankam samopostrežno poslovanje preko mreže bančnih avtomatov, v katero je vključen tudi bankomat v Ekspozituri Trzin. Svojim strankam omogočajo tudi poslovanje s karticami Eurocard in Visa.

Banka v oazi malih podjetij

"Ekspozitura stoji v obrtno industrijski coni, ki se je v nekaj letih razvila v pravo oazo malih podjetij, pa tudi poslovanje samostojnih podjetnikov je na tem območju razvito", pojasnjuje vodja Stojan Zorzenone. Za podjetja banka vodi vpogledne in druge oblike depozitov, opravlja plačilni promet doma in v tujini, odobrava in vodi kratkoročna in dolgoročna posojila, odobrava garancije, poroštva in druge oblike jamstev.

In še...

Poleg omenjenih bančnih poslov v enoti posredujejo in strankam pomagajo pri nakupu, prodaji in hrambi vrednostnih papirjev. Za stranke so pripravljene tudi sefi, ki omogočajo hranjenje vrednih predmetov in dokumentov.

"Zaposleni v Ekspozituri Trzin želimo s svojimi strankami vzpostaviti dobre poslovne odnose, tako z nudenjem celotne finančne podpore kot z nasveti pri njihovih odločitvah", poudarja Stojan Zorzenone in vabi k obisku enote ob delavnikih od 8.30 do 12. ure in popoldne od 14. do 17. ure.

ea

SKB BANKA

SKB BANKA

SKB BANKA

SKB BANKA

SKB BANKA

SKB BANKA

SKB BANKA

SKB BANKA

Tomo Križnar – državljan sveta!

V torek, 3. decembra, ob 19. uri, oz. pol ure kasneje, je imel svetovni popotnik Tomo Križnar v domžalski knjižnici potopisno predavanje in predstavitev svoje nove knjige *Mana – z biciklom med Indijanci*.

Tomo je na začetku povedal, zakaj začenja s polurno zamudo. Pravi, da se je nekoliko navzel duha Indijancev, ki čas razumejo drugače kot mi, ne linearno, ampak krožno, ponavljajoče se.

Mana je pravzaprav že Tomova četrta knjiga o njegovih potovanjih širom sveta. Njegova potovanja pa niso potovanja v smislu turističnega ogledovanja. Tomova potovanja so spoznavanje in zavedanje samega sebe in sprejemanje drugih in drugačnosti.

Tomo ne potuje z avtom ali letalom, ampak predvsem s kolesom, ki mu daje svobodo, saj se na poti lahko ustavi, kadar hoče in počenja, kar hoče.

Če se sprehodimo čez vse štiri njegove knjige *O iskanju ljubezni*, *Šambali*, *Samotnih sledeh* in zadnji *Mani*, zaznamo Tomovo rast. Tomo ne skriva resnice o samem sebi – pove nam tudi najbolj skrita občutja, stvari, ki jih imajo ljudje za tabuje – a Tomo je odkrit in sprejema vse tako, kot je.

Tomu se vedno tako živo svetijo oči, kot da ve, a nam ne more povedati – sami moramo na pot spoznavanja samih sebe in priti do spoznanja. Tomo se uči iz potovanj, uči ga ljudje, ki jih srečuje na svojih poteh. Čuti, da mora iz Slovenije, da najde, kar tu pogreša, da se odlepi od evropskih nalepk ter zaživi sam s seboj.

Tudi predavanja z diapozitivi in glasbo so več kot samo potopisna predavanja – čutiš, da pred teboj stoji sorodna duša in sprejemaš in srkaš energijo, ki je zastonj. Ja, največje stvari so zastonj.

Ne, to resnično ni zgolj potopisno predavanje, ampak mnogo več – to so spoznanja o tem, da človek najde samo, če zares posluša svoje srce in da je samo en odgovor na vsa vprašanja tega sveta – v ljubezni, iz ljubezni, zaradi ljubezni in po ljubezni. Hoče nam povedati, da se moramo mi sami spremeniti in svet se bo spremenil. Človek se mora vrniti k sebi, saj je resnica samo tukaj in nikjer drugje.

“Glej jo lepoto. Strašno in čudovito lepoto. Glej jo ljubezen mojo, ki me je rodila in me že ves čas vzdržuje in me bo nekoč spravila naprej. Evo jo ljubezen, ki mi pomaga vztrajati”. (T. Križnar)

Če se boste potopili v Tomovo *Mano*, vam bo zagotovo dala več kot zgolj spoznavanje sveta Indijancev ali uživanje ob branju.

Sabina Accetto

Vrhopolje pri Moravčah

Ljudje in dogodki!

Mlade flautistke OŠ Vrhopolje, ki nastopajo 1. leto, pod vodstvom gospe Joži Žune.

■ Kulturno-umetniško društvo Vrhopolje vsako leto prireja Novoletni koncert v dvorani Gasilskega doma. Koncert je bil v petek 27.12.1996 v večernih urah z dobro izvedenim programom. Prvi je nastopil Tamburaški orkester Vrhopolje pod vodstvom Rajka Vavpetiča, nastopili pa so še: ansambel Rubin iz Novega mesta, pevka Rezka Bolha ob spremljavi instrumentalnega tria, mladi flautisti Osnovne šole Vrhopolje pod vodstvom Joži Žune in otroški pevski zbor OŠ Vrhopolje ob spremljavi in ansambel Rajko s prijatelji. Povezovalka dveh koncertov je bila Klavdija Vrečar.

■ Lahko bi rekli, da je bil to dvojni praznik – Dan samostojnosti in Novoletni koncert, združen v enega v zadovoljstvo mladih in starejših občanov, ki so prisluhnili nastopajočim. Udeležba je bila sicer zadovoljiva, kljub mrazu, snegu in spolzkim cestam, so prišli na svoj račun ljubitelji glasbe, nastopajoči in organizatorji.

■ Po končani prireditvi je večina udeležencev ostala na družabnem srečanju ob glasbi ansambla Rajka Vavpetiča s prijatelji – pozno v noč. Za vse je bila pripravljena jedača in pijača po zmerni ceni. Organizator se preko javnih občil zahvaljuje sponzorjem – domačinom in Občini Moravče za denarne prispevke, krajanom pa za finančno pomoč za nameravano nabavo novih glasbil za Tamburaški orkester Vrhopolje.

■ Tamburice, ki so stare več kot 15 let, je potrebno nujno zamenjati za novejše. Člani tamburaškega orkestra in njihov dirigent Rajko so prepričani, da bo zbiralna akcija za nabavo glasbil uspeša.

■ Naj omenimo, da je kulturni program v celoti uspel v zadovoljstvo publike in nastopajočih, saj so bili deležni “aplavza”. Treba je povedati, da je vrhopoljski tamburaški orkester edini v moravški občini, da so nanj še bolj ponosni. Želimo jim zdravja in veliko nastopov v prihajajočem letu 1997.

Besedilo in foto: Jože Novak

Moravški sejem bil je živ!

Nekoč so bili sejmi velik dogodek, bili so velik podeželski praznik za staro in mlado, za premožno in revno, saj so na sejmi ne samo prodajali in kupovali, ampak so v sejmsko podobo sodili tudi kramarji s slaščicami, lončarji in piskrovezi, pa tudi glumači, rokohitrci, lajnarji in godci, ki so se zadrževali bolj po gostilnah.

Tudi živino so prodajali po vaseh in sejmi, opravilo je rodilo napol poklic – mešetar imenovan. To je bil trgovski in besedni spretniž hkrati. Včasih je nastopil v imenu kupca, včasih v imenu prodajalca, zelo velikokrat pa tudi kar za svoj račun. Ta slednja prekupčevalska vloga se je obdržala do današnjih dni, samo da kupčije danes poteka jo veliko manj glasno in ne na očeh vseh. Sejem je bil resnično živ. Če bi žival, ki je bila na prodaj, razumela vneto pregovarjanje, hvalo, kritiko in naštevanje slabosti, bi se ubogo živinče napihovalo od ponosa in zardevalo od sramu. Sicer tega sedaj več ne opažamo, razen prodajalcev prašičev za zakol in za nadaljnjo rejo. Na moravške sejme prihajajo različni prodajalci, največ je Ribničanov s suho robo. Preko leta se zvrsti kar sedem sejmskih dnevo – vse od sv. Matije do sv. Martina. Sejmi so kar dobro obiskani, na stojnicah je veliko domačih in tudi industrijskih izdelkov. Cene so tudi primerne, saj tudi morajo biti, da pridejo prodajalci na svoj račun. Moravčani so za sedmi sejem dobili 17. december, šele leta 1960. Sejmi so postali tradicija, saj obstajajo kar nekako 192 let.

Na moravške sejme prihaja tudi Ana Jovandič iz Vira, Dvorčakova ul. 12/a, ki ima obrt za svečarstvo in medičarstvo. Kot samostojna obrtnica to delo opravlja že šest let, sicer pa je obrt v rodovini več kot dvajset let. Ves ta čas si je pridobila dovolj znanja, da obrt opravlja kar uspešno. Ima brata, tudi plastičarja, drugi brat dela svečam takt vrvico – katere parafinira in reže strojno razne debeline. Žal svoje trgovine še nimajo. Svoje izdelke pa dajejo v nekaj trgovin, stalnim kupcem, ko prihajajo na dom. Večkrat gre tudi na bližnje sejme v Mengeš, Moravče in bližnje kraje. Prodaja sveč je dokaj dobra, predvsem pred cerkvenimi prazniki in na dan mrtvih.

Besedilo in foto:

J. Novak

Ana Jovandič, Vir, svečarstvo in medičarstvo. Urška Jeglič iz Celja pa prodaja broške in druge predmete.

SVETI TRIJE KRALJI

(Epifanija 6. januar)

V pratiki so za dan 6. januarja upodobljeni "Sveti trije kralji". Ta praznik, "tretji božič", tudi po njih imenujemo. V resnici pa to poimenovanje ni točno. Cerkev vsaj ne slavi "svetih treh kraljev", ampak "razglašenje" Gospodovo, epifanijo. V epifaniji so zajeti zlasti trije dogodki, ki so vsak po svoje "razglasili" Kristusovo božanstvo: poklonitev modrih z Vzhoda, Jezusov Krst v reki Jordanu in ženitnina v Kani.

■ Že v prejšnjih navedbah smo poudarili, da je bil ta praznik sprva osrednji in edini krščanski praznik "božičnega časa", saj je moralo poteči tristo let po Kristusovem rojstvu, da se je uveljavilo praznovanje njegovega rojstnega dne, "božiča", na dan 25. decembra. Tega praznika Vzhodna cerkev sprva sploh ni priznala, ampak je obhajala slejkoprej samo praznik "epifanije" 6. januarja. Pozneje je sprejela tudi praznovanje Kristusovega rojstva, ampak ga je prenesla na 6. januar. Ta dan je imel v bizantinskem območju tudi sicer starodavno praznično izročilo, ki ga je krščanstvo le za silo prekrilo: bil je praznik vsakoletnega novega rojstva Dioniza, zavetnika rodovitnosti in vina.

■ A tudi rimska cerkev je sprejela naposled praznovanje "epifanije" 6. januarja. Z njo zdaj končuje "božično dobo", sveto dvanajsterodnevje, s katero je dala, kakor vemo, poganskim "volčjim" nočem novo, blago krščansko vsebino.

■ V 6. stoletju je iz vsebine praznika začel izstopati spomin "modrih" z Vzhoda, kakor nam o jih poroča Matejev evangelij (Mt 2, 1-18). Čeprav cerkev slejkoprej do današnjih dni obhaja samo "razglašenje", epifanijo Gospodovo, pa molče dopušča, da čaščenje "modrih" z Vzhoda v pobožnosti množic prekriva celotno vsebino praznika. "Modri" z Vzhoda so za Cerkev slejkoprej le "modri", magi, niso pa ne svetniki in ne kralji, kakor tudi ni znano njihovo število. Stari krščanski viri o njih ne vedo povedati nič zanesljivega.

■ Kaj pravzaprav poroča evangelist Matej? V evangeliju bremo, da so prišli modri z Vzhoda v Jeruzalem in da so ondi povprašali po novorojenem kralju, čigar zvezdo da so videli na vzhodu. Herod se je ustrašil in je zahteval od pismoukov, naj mu povedo, kje bi se mogel roditi Mesija. Izve, da v Betlehemu. Zdaj pokliče modre na skrivaj k sebi in jih pošlje v Betlehem, da poiščejo Dete. Naroči jim, naj potem še njemu sporoče, kaj so našli. Modri gredo spet za zvezdo, najdejo Dete, se mu poklonijo in ga obdarujejo z zlatom, kadilom in miro. V spanju jih angel opomni, naj se vrnejo po drugi poti, in naroči tudi Jožefu, naj z materjo in detetom zbeži v Egipt.

Ko Herod spozna, da so ga modri prevarili, se razsrdi in dá pomoriti v Betlehemu in okolici vse dečke v starosti do dveh let.

■ Kar iz evangelija izvemo o "modrih", je kaj malo. "Vzhod" je širok pojem. Po noši na podobah iz starokrščanske dobe, nastalih verjetno po kakem nam neznanem izročilu (frigijska čepica, prepasana tunika, plašč, hlače, čevlji), bi utegnile biti njihova domovina Arabija, Kaldeja, Perzija. Na najstarejših upodobitvah nikoli ne nastopajo kot kralji. Oznaka "kralja" je imela v starem veku posebno na Vzhodu zelo širok pomen: skoraj vsi odvisni "satrapi" so imeli pravico do kraljevskega naslova; na drugi strani so bili kralji na Vzhodu praviloma magi (modrijani, učenjaki), ni pa bil vsak mag tudi kralj. S kraljevskimi kronami na glavi jih srečamo šele na mozaičnem tlaku stare vatikanske bazilike iz začetka 8. stoletja. Njihovo število se je spreminjalo. Sirsko izročilo in druga izročila na Vzhodu jih naštevajo dvanajst, na Zahodu pa se je ustalilo izročilo o treh "kraljih", pač po darovih, ki jih naštevajo evangelisti (zlato, kadilo, mira). V troje jih srečamo prvič na podobi v katakombi sv. Priscile iz 2. stoletja. Nazadnje je obveljalo število tri, tako od 12. stoletja dalje govore viri samo o "svetih treh kraljih", čeprav ni gotovo, da so bili trije, čeprav niso bili kralji in čeprav niso bili razglašeni za svetnike... Tudi glede imen je bila zmeda sprva neizbežna: nazadnje so pač obveljala imena: Kaspar, Melhior, Baltazar.

■ Pobožna domišljija se ni ustavila pri tem. Nastala je legenda, da je cesarica sv. Helena odkopala grob "svetih treh kraljev" in prenesla njihove ostanke v Carigrad. Carigrajski Grk Evstorgij, ki je postal škof v Milanu, pa jih je bajé odnesel s seboj v Milan. Ti domnevni ostanke "svetih treh kraljev" so bili res v Milanu in ko je cesar Friderik Barbarossa (Rdečebreadec) Milan zavzel in ga razdejal, je dal te ostanke 23. juli-

ja 1164 prepeljati v Köln. Čigavi so bili v resnici ti ostanke, ne vemo in ne bomo nikoli vedeli. Toda ni bilo prvič v zgodovini, da je dejanje, storjeno v dobri veri, pravzaprav nenamerna prevara, sprožilo čaščenje, kakor mu ga v Evropi zlepa ni para! Ostanke "svetih treh kraljev" so od 12. stoletja dalje privabljali stotisoče romarjev v Köln. V "Kelmorajn" je romalo v prejšnjih stoletjih zmerom tudi prav mnogo Slovencev.

■ Srednji vek je na svoj način spletel okoli domnevnih svetih treh kraljev še vrsto drugih domišljijskih podrobnosti. Melhior naj bi bil najstarejši, sivolas – Gašper mladenič dvajsetih let – Boltežar pa mož; tako naj bi bili simbolično predstavljali tri človekove starostne dobe. Ali pa naj bi bili sveti trije kralji simbolično predstavljali pogane – betlehemijski pastirji so namreč zastopali Jude: Gašper naj bi bil predstavnik semitov, Melhior jafetidov, Boltežar pa hamitov, zato so začeli upodabljati Melhiorja kot Evropejca, Gašperja kot Azijca, Boltežarja pa kot Etiopca, črnca. Tudi darove so jim razdelili: Melhior kot najstarejši naj bi podaril Mesiji zlato, ker je Mesija kralj; Gašper kadilo, ker je Mesija Bog; Boltežar pa miro – ker je Mesija človek. Vsa ta dediščina srednjeveške pobožne domišljije se je skozi stoletja ohranila v naš čas. Po njej upodabljajo umetniki svete tri kralje na slikah, kipih – in v jaslicah: eden je starec, drugi je mož, tretji je črnc...

■ Poklonitev svetih treh kraljev je bila najljubši motiv starokrščanske umetnosti, zlasti na sarkofagih od 4. do 5. stoletja.

■ Gotovo ga ni zlepa motiva v cerkvenem slikarstvu, ki bi ga mogel umetnik podati v takšni širini in s takšnim bogastvom, kot je poklonitev svetih treh kraljev. Obstajata dva tipa upodobitev: igrski in historični. Skoraj vse ohranjene srednjeveške podobe na Slovenskem so zasnovane po tem tipu.

Gre vseskozi za mogočne prikaze, ki zavzemajo dostikrat cele stene cerkvenih notranjščin – redkeje zunanjščin – in so nastajali od srede 14. stoletja do srede 16. stoletja. Mnogo teh podob je le deloma ali pa slabo ohranjenih. Med pomembnimi je podoba na Krtini (ok. 1460), in podoba na severni steni muljavske cerkve, delo Janeza Ljubljanskega (1456). Zelo mikavna je tudi freska na severni steni cerkve v Hrastovljah pri Kopru, ki jo je leta 1490 naslikal istrski mojster Ivan iz Kastava. Vrh pa predstavlja znana podoba pri Sv. Primožu nad Kamnikom (ok. 1520), ki zavzema nad 11 m dolgo severno steno te romarske cerkvice in podoba na južni steni cerkve v Marija Gradcu pri Laškem (1526).

■ Večer pred praznikom svetih treh kraljev je "tretji sveti večer". Vse se dogaja tako, kakor na večer pred božičem, samo polnočnice ni.

■ Ponavlja se molitev, kadtje in kropljenje z blagoslovljeno vodo po vseh prostorih in poslopjih domačije. Posebnost tega domačega obreda pa je, da – običajno hišni gospodar – med njim, na vrata s kredo zaznamuje s tremi križi začetnice imen svetih treh kraljev in letnico novega leta, n.pr. 19+G+M+B+97. Napis ostane povsod do prihodnjega leta.

■ Svoj začetek v srednjeveškem bogoslužju imajo tudi trikraljevski koledniki. Sprva je bilo trikraljevsko obredje "predigra" k maši. Ko se je pa vsebinsko in po obsegu razširilo, se je ločilo od nje. Prva podoba trikraljevskih kolednikov nam je znana kot nürnbergski lesorez iz časa med leti 1680 in 1700.

■ Dve obliki se nam kažeta pri trikraljevskem koledovanju. Ena ohranja večji ali manjši delež stare obredne dramatike, tako da gre pri prvi obliki za "igro", toda v zelo starinskem obrednem slogu, pri drugi obliki pa trije kralji mirujejo in o dejanju v svoji kolednici samo "poročajo". Ta koledni-

PRAZNIKI, ŠEGE IN NAVADE

SMEH NI GREH

ca ima v nasprotju z dramsko zvrstjo "koleda" še značilno razčlenitev vsebine: pozdrav, voščilo, epsko ali lirsko-epsko pripoved, slovo in prošnjo za dar. Vsega tega "koleda" kot dramska zvrst ne pozna. Značilni primer koleda, v kateri koledniki predvsem "igrajo", je otel pozabi J. Levičnik iz Železnikov. Kako torej poroča J. Levičnik?

■ K novemu letu in svetim trem kraljem na večer se napravi 5 fantov okoli 10 do 16 let starih, v lepa bela oblačila, čez rame do pers imajo rdeče čezramnike in na glavo si postavijo lepe porisane kape, v katere prav umetno postavijo prižgano luč, kar se prav lepo poda. Imenujejo se: prvi Gašper, drugi Milhar in tretji Boltižar, kateri si obraz s kakim črnilom pomaže, da se od pravega zamorca clo nič ne loči.

■ V izbo stopivši želijo hišnim glasno: Dober večer, se ravno v sredi izbe v podolgasti venc vstopijo in glasno zapoje:

*"Tu so prišli kralji trije,
Gašper, Milhar, Boltižar,
Vam darujejo Jezusa,
tega kralja nebeškega.
Ki stvaril je nebo n zemljo
člověk je dal dušo n telo."*

(Z njimi je še Herodež in Angel).

Zdaj začnejo precej glasno med seboj naslednje pogovore:

Boltižar (proti Gašperju): *Kraljeva svitlost: Od kod ste Vi?*

Gašper (proti Boltižarju): *Mi smo, kjer solnce gor gre, Gašper imenovan, od kod ste pa Vi?*

Boltižar: *Mi smo, kjer solnce na poldan stoji, Boltižar imenovan* (in proti Milharju) *kraljeva svitlost, od kod ste pa Vi?*

Milhar: *Mi smo tisti, kjer solnce dol gre, Milhar imenovan.*

Gašper: *Bog oče stvarnik hotel, da jest ta narmodrejši, narpervi Jezusu k ofru šel.*

Herodež: *Kaj Vam pravim, kralji trije, kam ste se Vi naredili?*

Milhar: *Mi smo se naredili v to mesto Betlehem.*

Herodež: *Kaj Vi iščete?*

Milhar: *Mi iščemo novorojenega kralja, se nam je v jutrovi deželi ena zvezda prikazala, gor je zapisano, da se je en kralj rodil, en kralj čez kralje, nebo in zemlja je njegá.*

Herodež: *Jest sim en kralj, zemlja in nebo je moje.*

Angel (Herodežu): *Je blo, pa ni več, daj ti to meni, kar tebi ne sliši* (pri teh besedah mu žezlo, kraljevo palico, iz rok vzame).

Herodež (kraljem): *Kaj Vam pravim, kralji trije, pejte v to mesto Betlehem, novorojenega kralja iskat, in kadar ga najdete, pridite nam povedat, da tud jest grem njemu darovat.*

Angel (Kraljem): *Kaj vam pravim, kralji trije, nikar Herodeža ne poslušajte, kar Herodež govori, ni res, jest sim poslan angel z nebes, kar povem, je vse res, veliki čudeži so se godili na firmament, ena zvezda je lepo zasvetila, se pa spet skrila, se vam zopet ta zvezda prikaže, pejte za njo, kadar novorojenega kralja najdete, mu darujte, potem se po drugem potu obrnite nazaj v svojo domačo deželo".*

Medtem ko je trikraljevsko koledovanje v preteklem obdobju v Sloveniji skoraj zamrlo, pa velja povedati, da doživlja v zadnjem času preporod. Na pobudo Cerkve ga je omogočila nova naloga koledovanja, ki mu je dala nov smisel: zbrani denar oddajo koledniki na pristojno mesto, kjer ga porabijo za vsakoletni misijonski namen.

*Za vas prebral in obelodanil
iz zapisov Nika Kureta
Janez Veider*

Pošteni nameni

Na sodišču sta se znašla tožnica in obtoženec, ker je ta tožnici ukradel denar.

"Ali je res, da vam je obtoženi ukradel denar," vpraša sodnik.

"Da res je," odgovori tožnica.

"Ali nam lahko to malo podrobneje opišete," vpraša sodnik.

"Seveda lahko," odgovori tožnica. "To se je zgodilo med plesom."

"Med plesom," je začuden sodnik. "Kje pa ste imeli denar?"

"Ja skritega sem imela za nogavico."

"Ja veste kaj," pravi sodnik, "to je skoraj nemogoče, saj ste ja morali kaj čutiti?"

"Seveda sem čutila gospod sodnik, toda jaz sem mislila, da ima obtoženi poštene namene."

Dekolte

Na zmenku dekle vpraša fanta: "Kakšen se ti zdi moj dekolte?"

"Zelo v redu je," odgovori fant.

"Pa se ti ne zdi preglobok?"

"Ne ne, v redu je, še bolj pa bi bil v redu, če ne bi imela kosmatih prsi."

"Saj jaz sploh nimam kosmatih prsi," ga prepričuje dekle.

"Ja potem pa je dekolte le nekoliko preglobok."

Fiasko

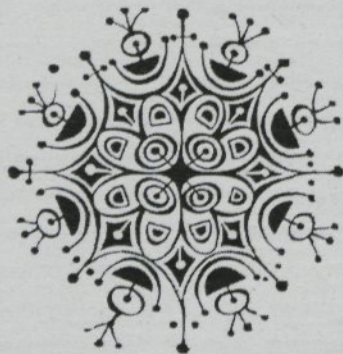
Po prvi poročni noči mlada žena sprašuje moža: "Kako se piše beseda fiasko ali fijasko?"

"Kolikor jaz vem, se piše fiasko. Zakaj te pa to zanima?"

"Ah nič, mami sem obljubila, da ji bom takoj sporočila, kako je bilo."

Za vas zbral J. Z.

ZASNEŽENA PALČKOVIIJA

* Med prazniki sem kasneje zlezla iz postelje. Gledala sem skozi okno in opazovala, kako se noč spreminja v dan.

* Zaslišala sem tiho drobceno trkanje po okenskem steklu, pogledala sem in videla Filipovo ročico, ki je komaj dosegla rob okenskega okvirja. Skočila sem k oknu in ga hitro odprla. Palček Filip je kar zagodel od veselja, saj ga je zunaj že pošteno zeblo.

* "Veš," mi je rekel, "grozno težko je v tem snegu priti do tebe, Palčkovija je zaprta, vsi vhodi so zasneženi, še okenc na drevju ne moremo povsem odpreti, toliko je snega po gozdovih, parkih, travnikih in vrtovih."

* "In kako si priskakljal ti?" sem bila že pošteno radovedna. "Veš," lisički je začelo ropotati po trebuhu, pa se je odpravila na lov. Iz njenega brloga se pride v Palčkovijo, zato sem hitro smuknil ven, da ti povem, kaj se dogaja v zasneženi Palčkoviji." Nič več nisem spraševala, le poslušala sem.

* "Vse imamo zasneženo, tako da je Glavni palček komaj našel dovolj lopat, da smo si naredili stezice, po katerih se obiskujemo. Seveda smo si pripravili tudi nekaj velikih hribov, s katerih se sedaj sankamo in smučamo. Imamo se zelo lepo, naš sneg je še ves bel, saj po

Palčkoviji pozimi avtomobili ne vozijo. Palčki živimo zdravo, pozimi se obiskujemo peš. Pijemo zdravilne čaje, skuhanne iz rožic, ki smo jih nabrali in posušili poleti.

* Vesel sem, ko vidim, da tudi otroci uživajo na snegu. Danes se ne bom tako vrnil v Palčkovijo, pogledal bom po vrtcih, s čim se otroci dričajo, da jim gre tako hitro po hribu navzdol. Kar bom videl, si bom zapisal, da nam bo Glavni palček te novosti za na sneg v naši trgovini lahko tudi kupil."

* "Vidiš, Mici," mi je rekel Filip "dan gor, sneg dol, sankamo se Palčki in Zemljani, na hribskih bomo pazili drug na drugega, da ne bo prihajalo do nesreč."

* S Filipom sva tako dolgo klepetala, da so me moji otroci opozorili, da moram še v trgovino. Pot v trgovino pelje mimo vrtca, Filipu sem predlagala, naj smukne v moj cekar, da ga do hriba pri vrtcu lahko nesem, od tam pa bo lahko varno prišel do gozda in mimo lisice, ki bo s polnim trebuškom trdno spala v svojem brlogu, zopet nazaj k Palčkom v Palčkovijo.

* Filip je bil toplo oblečen, zato vem, da se ne bo prehladil in me bo februarja zopet obiskal.

Mici.

Vzgojiteljica je prijateljica

O prijateljstvu slišimo vsak dan nekaj dobrega, včasih slabega, vsi pa menimo, da ne moremo biti brez prijateljev. Nanje se obrnemo, kadar nam je hudo, če smo sami ali kadar rabimo pomoč.

♥ Otroku so prvi prijatelji njegovi starši, družina, v kateri se rodi, tu dobiva prve podatke o predmetih, o socialnih odnosih, o kriterijih za vrednotenje različnih pojavov. Starši, ki so "prijatelji" svojemu otroku, mu bodo znali prisluhniti in mu pomagati pri reševanju njegovih težav. Reševanje otrokovih težav je razvojni proces za družino, za starše, za otroke in tudi za otrokovo vzgojiteljico v vrtcu.

♥ V času, v katerem živimo, je že tako, da družinski vzgoji pomaga tudi institucionalna vzgoja, vzgoja v vrtcu, kamor starši pripeljejo otroka za čas, ko sami ne morejo skrbeti zanj.

♥ Prijateljstvo nastaja z medsebojnimi odnosi. Prijateljstvo v vrtcu nastaja različno dolgo časa, čas nastajanja je odvisen od odraslih ljudi, ki živijo z otrokom in od otroka samega. Čim bolj odprto, kvalitetno, zaupno in prijetno je komuniciranje med odraslimi ljudmi, ki skrbijo za otroka, to je med starši in njegovo vzgojiteljico, tem manj časa porabi otrok, da sprejme vzgojiteljico za svojo "prijateljico" in hkrati za prijateljico svoje družine. Vzgojitelji in starši so za otroka nekaj model, po katerem se učijo "življenja". Vsi, vzgojitelji in starši, da bi vplivali na vedenje otrok, uporabljajo različne vzgojne postopke. Vzgojni postopki staršev so odvisni od stopnje in

N A Š V R T E C

narave emocionalne povezanosti med otrokom in roditeljem, od okolja, od tradicije, vzgojitelj pa v svojem ravnanju zavestno usmerja otrokov razvoj in pri tem upošteva pedagoška in psihološka spoznanja, osebne življenjske in profesionalne izkušnje.

♥ Medsebojno povezovanje med vrtcem in družino je pomembno, zato je treba upoštevati, da je vzgoja kontinuiran proces in da je vrtec le ena od institucij, kamor otrok redno prihaja. Za otroka je v tem času, v obdobju pred vstopom v šolo, še vedno najpomembnejša institucija družina, v kateri odrasča. Za otroka je pomembno, da so postopki v vrtcu nadgradnja tistim, ki so bili začeti v družini. Zavedati se moramo vsi, starši in vzgojitelji, da vzgoja ni statična zadeva, ampak proces, ki se s spreminjanjem družbenega okolja nenehno tudi sama spreminja.

♥ Enotnost delovanja vseh vzgojnih dejavnikov je eden od pomembnih vzgojnih principov. Pri vzgoji predšolskega otroka je še zlasti pomembno, da se med starši in vzgojiteljem gradi vzajemno partnerstvo.

♥ Sodelovanje med starši in vzgojitelji je večdimenzionalen proces, ki prvenstveno temelji na obojestranski pripravljenosti za sodelovanje.

♥ Z dobrim sodelovanjem ustvarjamo odrasli ugodnejše pogoje za razvoj otrokove osebnosti, uresničujemo načelo medsebojnega sodelovanja in druga načela ter ustvarjamo pogoje za kontinuirano vzgojno delovanje.

Vzgojitelji se zavedamo te velike odgovornosti, zato skrbimo za različne oblike sodelovanja s starši, sodelovanje vzdržujemo in ga bogatimo na različne načine.

Marija Kavka

Š P O R T

Monika Kambič v Patagoniji

Monika Kambič (AO Mengeš) je v začetku januarja za tri mesece zopet odšla na dolgo potovanje, tokrat v Patagonijo, v področje Cerro Torreja in Fitz Roya v Argentini ter pogorje Paine v Čilu.

Odpotovala je skupaj z alpinistom iz kamniškega alpinističnega odseka Klemenom Malijem. V načrtu imata vzpone v alpskem slogu oziroma čim hitreje čez steno brez večjih bivakov. Monika Kambič ni potrebno posebej predstaviti, saj se je s svojimi vzponi povzpela v sam vrh ženskega alpinizma v Sloveniji. Obema pa zaželimo predvsem lepo vreme, dobre razmere za plezanje ter srečno vrnitev v domovino.

D. Božič

Vnovič zadovoljni

Leto 1996 je bilo za mengeški alpinizem zelo uspešno, še posebej odpravi v Argentino in Peru. V celoti smo preplezali okoli 400 plezalnih vzponov in 150 športno-plezalnih vzponov. Da smo lahko vse to izpeljali, se zahvaljujemo sponzorjem, ki so nas finančno podprli v letu 1996. To so: Galma d.o.o., Intershop Kammeleon, Brigita Market, Avtoservis Car, Servis Gregorc, Avtoservis Cotma, Avtoličarstvo Papež, Opti-Com d.o.o., Svilea d.o.o., Sitotisk Gabrilo, Občina Mengeš, MI AMIGO, Janez Rženičnik in Avto Gen d.o.o.

Pregled najpomembnejših vzponov v letu 1996:

■ Južna Amerika – Argentina

Marjan Kovač in Monika Kambič sta januarja odpotovala v Argentino. Plezala sta v granitnih stolpih v okolici Bariloč, na severu Patagonije. Monika Kambič je s soplezalcem A. Aligo splezala prvenstveno smer v severni steni Lopeza (VI+, Ao, VI, 700 m) in še novo smer v Torre Confluencia, prva smer v tem stolpu z oceno (VI+, V).

■ Zaledeneli slapovi

Preplezali smo več kot 40 lednih slapov z oceno do 5+ in vzponi v ledno kopnih smereh.

■ Paklenica – Hrvaška

V Paklenici smo aprila in maja preplezali težje smeri v steni Aniča Kuka z oceno do VII+.

■ Cordillera Blanca – Peru

V mesecu juniju, juliju in avgustu so se odprave v Ande udeležili trije člani odseka: Marjan Kovač, Dare Božič in Monika Kambič. Dosežki: vzpon na Pisco (5754 m), smer v južni steni Pisca, vzpon po Slovenski smeri na Artesonraju (6025 m) in sestop po Perurjski smeri. (M. Malus – M. Kambič). Vzpon na najvišji vrh Cordillere Blance, Južni Huascarán (6768 m), (D.Božič).

■ Centralne Alpe, Dolomiti

Več članov odseka je plezalo v Franciji, Italiji in Švici. Splezalo se je kar nekaj dobrih vzponov. Tri Cine (M. Malus-M. Martinjak), Sellal (J. Kešnar-R. Benda) in Mont Blanck (K. Kren s soplezalcem).

■ Meteori – Grčija

M. Kambič se je septembra udeležila Mednarodnega alpinističnega tabora. S soplezalko iz Ljubljane je preplezala več kot deset smeri. Najtežji vzpon: Conner of Modnes, VI+AO in Kontrastrogran VI+.

■ Gorski tek na Grintavec

Alpinisti smo 29. septembra organizirali gorski tek na Grintavec, enega najtežjih gorskih tekov v Evropskem merilu. Proga je dolga skoraj 16 km in potrebno je bilo premagati skoraj 2000 metrov višinske razlike. Udeležilo se ga je 58 tekmovalcev, med njimi vsi najboljši gorski kolesarji, tekači, triatlonci...

■ Paklenica – Hrvaška

M. Kambič je s Š. Hleb (AO Tam) splezala smeri Albatros (VI Ao), Ljubljansko (VI Ao) z A. Markovičem pa Forma Vivo (VI+,Ao) in El Condor pasa (VI+,Ao).

Dare Božič

SMUČARSKO DRUŠTVO MENGEŠ

vabi v soboto 1. februarja 1997 NA CELODNEVNI SMUČARSKI IZLET NA POKLJUKO

Cena celodnevne izleta z organiziranim avtobusnim prevozom, enolončnico in dnevno smučarsko karto je za otroke 2.500 SIT, za odrasle 3.000 SIT. Otroci se bodo lahko vključili v kratek informativni tečaj učenja smučanja.

Vse informacije in prijave v Trgoavtu, trgovina Burnik, Prešernova 3, Mengeš, tel.: 737 785.

SMUČARSKO DRUŠTVO MENGEŠ

organizira od 27. januarja do vključno 2. marca SMUČARSKI TEČAJ ZA ŠOLOOBVEZNE OTROKE NA POKLJUKI

Cena smučarskega tečaja:

A z bivanjem na Pokljuki, celodnevno oskrbo (prehrano) in učenjem smučanja je 18.000,00 SIT.

B vsakodnevni prevoz na smučišče z enolončnico (cena bo znana ob prijavi)

Vse informacije in prijave, najkasneje do 12. februarja dobite v Trgoavtu, trgovina Burnik, Prešernova 3, Mengeš, tel: 737 785.

S KOMBIJEM DO ŠPANIJE IN NAZAJ

V času bund, rokavic in volnenih puloverjev se je prijetno spomniti na dogodke toplih jesenskih dni.

Tako mi je pred očmi zamigljala podoba stare kamnite hiše, ki sem jo najprej zazrla ob prebujenju v zgodnje oktobrsko jutro južne Francije. Tam se je namreč začelo pravo potovanje študentk in študentov s profesorji Filozofske fakultete v Ljubljani. Odpravili smo se na občudovanje umetnosti, ki jo je ustvaril čovek pred 15.000, 14.000, 12.000 leti. Vsa ta umetnost, ki obsega različne kipce, okrašeno orožje in orodje, obeske in slikarije, se je ohranila v jamah, v katere smo kukali ves čas našega popotovanja. Tako smo natančno prevozili južno Francijo, pomočili prst v Sredozemsko morje, se sladkali s pozabjenimi grozdi na že obranih trtah in si ogledali katoliški romarski cilj Lourdes. Prvič pa smo tudi že stopili v jamo, kjer so se pred nami na stenah v soju baterij prikazale risbe bikov, srn, konjev, jelenov črne in rdeče barve, natančno narisane in neverjetno lepo ohranjene. Seveda se nam je zastavljalo vprašanje, zakaj so takrat ljudje risali ravno te živali. Je to povezano z lovom, z religijo, magijo, rituali? To so vprašanja, ki si jih strokovnjaki zastavljajo še danes. Veliko razlag, ogromno različnih pristopov, a odgovor še ni izbran.

Pot nas je od morja vodila po cestah Pirenejev, pred katerimi se lahko ovinki Vršiča skrijejo daleč v meglo. Zato je imel naš kombi več nenačrtovanih postankov. Smo si vsaj čudovito okolico hribov in kotlin natančneje ogledali. Čez nekaj dni pa smo se že spustili v Baskijo, del Španije, kjer imajo verjetno Slovence najraje. Seveda: osamosvojitve, pravice do svojega jezika in kulture so nas hitro zblížale. In San Sebastian –

prestolnica Baskije – nam je ostal v mislih ne le po prijaznih ljudeh in simpatičnem mestu, tam smo nekateri prvič vkorakali v Atlantski ocean. Sonce je namreč močno grelo že prihajajoče jesenske dneve in sku-

pinico iz Slovenije je kar vleklo med penaste valove, mivko, pa čeprav le do kolen. Še niti posušili se nismo dobro, smo se že premaknili malo bolj v osrčje Španije, blizu meta Burgos, kjer smo stanovali v mladinskem domu, sredi hribov, izvirov potočkov, oddaljenih vasic, čred ovac, orlov... Seveda nismo pozabili na jame – spustili smo se v vsako, če smo se le smeli, in se tam čudili nad okusom in sposobnostmi naših prednikov. Za desert nas je čakala najlepša jama stare kamenodobne umetnosti Altamira, ki velja poleg francoske jame Lascaux za najlepšo v Evropi. Začarani smo hodili iz nje. In če smo pomislili, koliko sreče je bilo potrebno, da smo si jo sploh lahko ogledali. Za vstop bi se namreč morali naročiti dve leti prej, ker so število obiskovalcev in trajanje ogledovanja močno omejili zaradi uničevanja risb na stenah. Pa vendarle je glavni strop s tropom živali za nas postal resničnost, ki nas je spremljala celo dolgo pot nazaj domov.

Za konec pa smo dolžni lepo zahvalo glavnim sponzorjem, ki so nam omogočili odkrivanje delčkov življenja izpred več tisočletij: **Filozofski fakulteti, Imeldi 8000, Petrolu, Zvezi HKS, Ministrstvu za znanost in tehnologijo, Študentskemu svetu Filozofske fakultete, podjetjem Meditrade, Pivovarna Union, Maximarket, Ljubljanske mlekarne, Emona ter županu g. Janezu Peru.**

Vabilo na pijačo

Dopisovalca v zvezi z neustrezno prazničnim občutjem naravnane govora slavnostnega govornika na proslavi 5. obletnice državnosti in samostojnosti Slovenije gospoda Antona Krkoviča, sva se sredi januarja srečala ob cvičku (iz Fare) v Teater baru KD Mengeš. Srečala sva se po javno objavljenem vabilu Tomaža Štebe, ki ga je Peter Gubanc, ml. z veseljem sprejel.

Po pokušini sva se strinjala, da je bila kritika OO LDS Mengeš prestroga, ter da bo Tomaž Štebe v prihodnje, če bo zopet prevzel organizacijo, poskrbel, da bodo prosili tudi predstavnike političnih strank, ki so zastopane v Svetu Občine Mengeš, da predlagajo vabljenе slavnostne govornike.

Tomaž Štebe
za Podjetniško združenje Mengeš

Peter Gubanc,
ml. za OO LDS Mengeš

KULTURNO DRUŠTVO ANTONA LOBODE LOKA PRI MENGŠU

vas vljudno vabi
v petek, 7. februarja 1997, ob 19. uri
v loško cerkev sv. Primoža in Felicijana
na

KONCERT

ljudskih in umetnih pesmi
ob slovenskem kulturnem prazniku.

Nastopa
KOMORNI MOŠKI ZBOR LEK
Dirigent: prof. Milivoj Šurbek

Prostovoljni prispevki bodo namenjeni za obnovo
freske sv. Krištofa na zunanjsčini cerkve v Loki.

MENGEŠKA GODBA

vabi na tradicionalno narodnozabavno prireditev

13. POD MENGEŠKO MARELO

22. februarja 1997, ob 17. in 20. uri

v Kulturnem domu Mengeš.

Vstopnice Teater Bar Mengeš.

Mengeška godba
predsednik Lado Kosec

O B V E S T I L A

Divjad v stiski

Letošnja zima je pokazala tršo plat kot v celem zadnjem desetletju. Huda zima najbolj prizadene gozdne prebivalce – divjad. Težka zima predvsem za smjad že sama po sebi pomeni boj za preživetje. Dodatna grožnja pa so še neprivezani psi v naravi. Ti namreč zasledujejo in napadejo divjad, ki zaradi velike količine snega ne more bežati. Po podatkih Lovskega društva je v prvih 14 dneh januarja na ta način poginilo v Sloveniji že 500 smjadi.

Kakšna je zakonska podlaga?

17. člen Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur. list št. 25-1142/76, z dne 28.10.76) določa, da se brez nadzorstva ne sme spuščati pse v lovišče. Psi, ki se giblje v lovišču brez nadzorstva in je oddaljen več kot 200 metrov od hiš ali več kot 50 m od gospodarja, sme pokončati lovski čuvaj, član Lovskega društva, oziroma strokovni delavec organizacije, ki upravlja lovišče.

Lovci lahko pokončajo psa, ki neposredno preganja ali uničuje divjad v lovišču.

Sporočilo Lovske zveze Slovenije pa je tako: lovci ne bodo posegali po tako skrajnih ukrepih, kot jih določa zakon. Vendar je naloga lovcev, da ohranjajo, vzdržujejo in izboljšujejo življenjske pogoje divjadi. Pri tem bi morali sodelovati tudi lastniki psov. Lastniki psov bi morali svoje pse na sprehodih v naravi čim bolj nadzorovati in jim preprečiti zasledovanje divjadi. Sicer pa so se dolžni držati lokalnih odredb (nagobčniki!).

Toliko smo vam, spoštovani bralci, skušali osvetliti problematiko divjadi. Lovci Lovskega društva Mengeš Vas naprošamo, da skupaj pomagamo divjadi pri premostitvi težkih razmer. O primerih poškodovane ali poginule divjadi Vas naprošamo, da obvestite gospodarja našega Lovskega društva gospoda Jožeta Petra, tel. 739 641 ali najbližjega člana lovske družine.

Za Lovsko družino Mengeš
Jože Vahtar

KOLEDAR
PRIREDITEV

KULTURNI DOM MENGEŠ

1. februar 1997 ob 19.30

Zijah A. Sokolovič

Monodrama **"Glumac je glumac"**

Predstava, ki se igra že 19 let.

Predstava, ki je imela že 1400 ponovitev.

Predstava, ki je bila uprizorjena na Dunaju, Parizu, Berlinu, Varšavi, New Yorku, Sidneyu, Melbourneu.

15. februar 1997 ob 20.00

Maja Aduša Vidmar in Borut Veselko v komediji

"Moška stvar"

22. februar 1997 ob 17.00
in 20.00

Tradicionalna narodnozabavna prireditev

13. POD MENGEŠKO MARELO

Informacije in rezervacija vstopnic vsak dan po 14. uri – tel. 737 101

NOVO V MENGŠU • NOVO V MENGŠU

Spoštovani Mengšani!

Obveščamo vas, da lahko odslej
kupite vaš časopis, cigarete,
galanterijo, kozmetiko, plenice...
že od 5.30 dalje v trafiki LIPA
na Glavnem trgu 18
(prostori starega Traka)

Vljudno vabljeni!

Zahvala

5. januarja 1997 nas je za
večno zapustil naš dragi mož,
ata, stari ata, pradedek, brat,
stric in tast

ANTON ŽNIDAR

Ob boleči izgubi se iskreno
zahvaljujemo vsem
sorodnikom, sosedom,
prijateljem in znancem za
cvetje, sveče in izražena
sožalje ter vsem, ki ste ga
pospremili na njegovi
zadnji poti.

Zahvaljujemo se pevcem Men-
geški zvon, g. Stoparju za Tišino,
Društvu upokojencev in Gasil-
skemu društvu. Posebna zahvala
gospodu župniku Mateju Zevniku
za lepo opravljen pogrebni obred.

Vsem prisrčna hvala!

Njegovi: žena Marija, otroci
Paula, Larinka, Tone, Jernej,
Marjan in Slavka z družanimi.

*Tibo si nas zapustil,
a v srcu globoko rano
si nam pustil.*

Zahvala

Na pragu 80. rojstnega dne
je sklenil svojo življenjsko pot
naš dragi mož, oče, brat, stari
ata in dedi

IVAN DREŠAR

Tinčkov ata iz malega Mengša
Iskreno se zahvaljujemo
vsem sorodnikom, sosedom,
prijateljem in znancem
za darovano cvetje, sveče
in sv. maše.

Hvala, ker ste z nami sočustvo-
vali, nam izrazili sožalje in ga
pospremili do groba.

Zahvala gospodu KERINU za lepo
opravljen pogrebni obred, men-
geškemu ZVONU za zapete žalo-
stinke in Aljažu KOMPARETU za
zaigrano Tišino.

Najlepša hvala tudi dr. Gabrieli
Kovač Mohar za skrb in tolažilne
besede.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njegovi.

Zahvala

17. novembra 1996
nas je v 84. letu za vedno
zapustila

PAVLA GREGORC

Iskreno se zahvaljujemo
vsem sorodnikom, sosedom
in znancem za spremstvo
na njeni zadnji poti,
za podarjene sveče ter
izrečena sožalja.

Hvala dr. Kovačevi in dr. Mušiču,
gospodu Zevniku in pevcem
Mengeškega zvona.

Vsi njeni.

Zastalo tvoje plemito, zlato je srce,
obnemogle tvoje pridne so delavne roke.
Preveč bilo je tegob, udarcev,
ki nam daje jih življenje,
klonilo je telo, končano tvoje je trpljenje.

Zahvala

Ob boleči izgubi našega dragega

**MARJANA
URANKAR-ja**

iz Loke pri Mengšu

*se iskreno zabvaljujemo
vsem sorodnikom,
prijateljem, sosedom, in
znancem, za izrečena sožalja,
darovane svete maše,
cvetje in sveče.*

Posebna zabvala gospodu župniku Mateju Zevniku za lepo opravljeni pogrebni obred, moškemu zboru ZVON, g. Stoparju za zaigrano Tišino, g. Petru Petriču za poslovilne besede, ter vsem praporščakom in gasilcem. Posebno zabvalo smo dolžni dr. Kovačevi, sestri Vandí, dr. Štepcu, sestram Ivi Kralj, Veri Vrbovnik, Vidi Čeb, Zdenki Novak, Marinki Zupan, Rozki Paulin in Feliksú Šegatinu za pomoč med njegovo boleznijo.

Hvala vsem, ki z dobro mislijo v srcu kjer koli in kadar koli pomislite nanj.

Vsi njegovi.

Zahvala gospodu Budji

Večkrat obiščem svoje znance v Domu počitka v Mengšu. V sobi številka 23 v 2. nadstropju se je varovankam pokvarila televizija.

Prosila sem gospoda Budja, ki ima AUDIO VIDEO SERVIS v Mengšu na Hribarjevi 38, če bi lahko popravil televizijo. Televitijo je hitro brezplačno popravil in montiral sobno anteno, tako da ob njej oskrbovanke zopet lahko preživljajo zimske dni.

Gospodu Budji se za humano gesto lepo zahvaljujem.

**V imenu RK
FANČI ROŽMAN**

JAVNO OPRAVIČILO

Špehar Ilija se opravičujem Barle Ivanki, ki je pri meni pospravljala in sem jo obdolžil, da mi je nekaj vzela. Pozneje sem ugotovil, da to ni res.

Zato se ji javno opravičujem in jo prosim, da mi odpusti napako.

Motiti se je človeško,

odpustiti je božansko.

Ilija Špehar

OBČINA MENGEŠ vabi vse občanke in občane na PROSLAVO slovenskega kulturnega praznika

v organizaciji

Kulturnega društva Svoboda Mengeš
ki bo v četrtek, 6. februarja 1997 ob 19.00 uri
v Kulturnem domu v Mengšu.

Vabljeni!

Vse lastnike in ljubitelje malih živali, obveščamo, da v februarju odpiramo veterinarsko ambulanto za male živali

VET.AM. d.o.o.

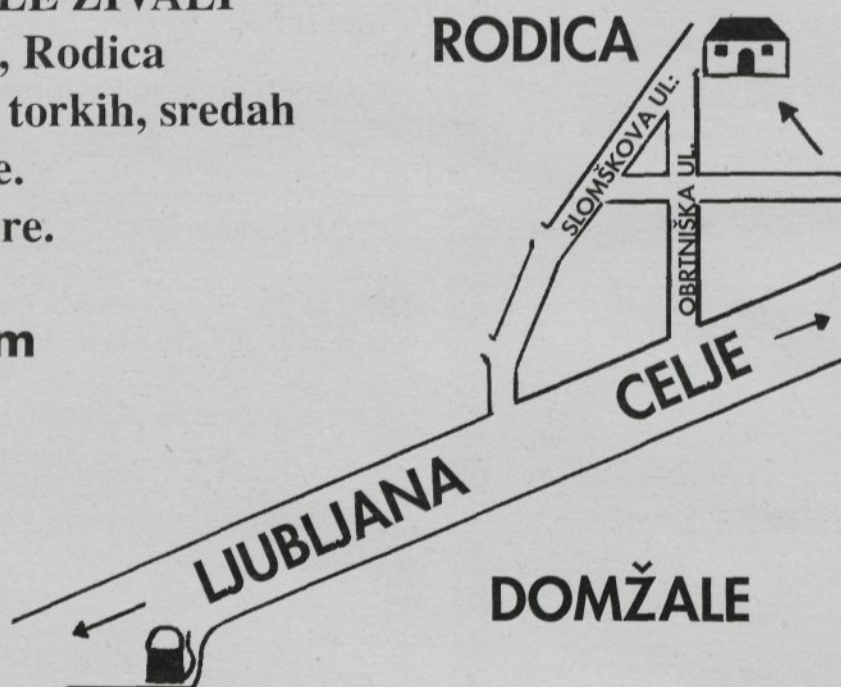
AMBULANTA ZA MALE ŽIVALI

Slomškova 30, Domžale, Rodica

Odprto ob ponedeljkih, torkih, sredah in petkih od 10. - 17. ure.

Ob sobotah od 9. - 12. ure.

Za vaš obisk se vam zahvaljujemo.

GEA College

VEČERNA ŠOLA PODJETNIŠTVA

Mengeš - Kamnik - Domžale

PET MODULOV - 90 UR

- PODJETNIK IN VODENJE PODJETJA
- MARKETING
- PODJETNIŠKI MANAGEMENT IN ORGANIZACIJA
- EKONOMIKA IN FINANCE
- KADRI

PRIČETEK: FEBRUAR 1997

USPOSABLJANJE POTEKA V MENGŠU OB TORKIH IN ČETRTHKIH
OD 18.00 DO 20.30

Usposabljanje sofinancira Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, GZS - ZPS,
Obrtna zbornica ter Občina Mengeš, Občina Kamnik in Občina Domžale

Informacije: GEA College d.d., tel.: 061/ 168 70 02 ali
168 73 01, fax: 061/ 168 82 13 (Tina Cirmen).

**Zazidljivo parcelo
ali parcelo v zazidalnem
načrtu od 400 - 600 m²
v Mengšu ali bližnji
okolici kupim.**

**Telefon: 061 738 522
Mobitel: 0609 630 232**

CENIK OGLASNEGA PROSTORA v glasilu MENGŠAN

● KOMERCIALNI OGLASI

Cena glede na velikost oglasa:

– cela 1/1 stran (260 x 185 mm)	36.000,00 SIT
– pol 1/2 strani (130 x 185 mm)	18.000,00 SIT
– tretjina 1/3 strani (260 x 70 mm)	12.000,00 SIT
– četrtnina 1/4 strani (130 x 90 mm)	9.000,00 SIT
– šestina 1/6 strani (90 x 65 mm)	6.000,00 SIT
– osminka 1/8 strani (60 x 65 mm)	4.500,00 SIT
– šestnajstina 1/16 strani (65 x 45 mm)	2.000,00 SIT

Doplačila na ceno komercialnega oglasa:

- objava na 2. strani (notranji strani naslovnice) in zadnji strani naslovnice se poveča za 10%

Popusti na ceno komercialnega oglasa:

- za zakup oglasnega prostora za 1 leto (na podlagi sklenjene pogodbe z izdajateljem glasila) zaračunamo 9 oglasov, 2 oglasa sta tako brezplačna,
- za zakup oglasnega prostora za 6 mesecev (na podlagi sklenjene pogodbe z izdajateljem glasila) zaračunamo 5 oglasov, 1 oglas je tako brezplačen,
- v času volitev imajo politične stranke 1 stran oglasnega prostora brezplačno.

● OBVESTILA, POVABILA, ČESTITKE

Obvestila, povabila in čestitke, ki vsebujejo do 30 besed stanejo 1.000,00 SIT, vsaka nadaljnja beseda pa še po dodatnih 10 SIT na besedo. Zavodi in društva, ki imajo domicil v Mengšu, imajo pravico do brezplačnega oglaševanja prireditve, občnih zborov – do velikosti oglasnega prostora 1/6 oziroma do 30 besed.

● OSMRTNICE IN ZAHVALE

Cena za velikost:

– 1/3 strani po vertikali formata (245 x 70 mm)	6.000,00 Sit
– polovica od zgoraj navedene velikosti (120 x 70 mm)	3.000,00 Sit

Cene oglaševanja bomo letno uskladili z indeksom rasti cen na drobno.

V ceni oglasov ni vračunan 5% prometni davek.

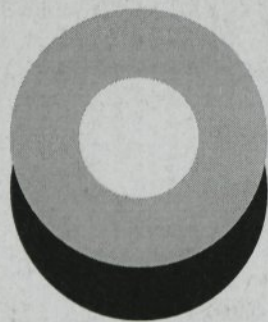
● NAČIN ODDAJANJA OGLASOV

Vsebino oglasa, s točnim naslovom, odda uporabnik oglasnega prostora v času uradnih ur v sprejemni pisarni Občine Mengeš, najkasneje **do 12. v mesecu**.

Z dnem veljavnosti tega cenika preneha veljati cenik oglaševanja podjetja MI AMIGO z dne 1. 9. 1995.

● POJASNILO!

Tehnično in organizacijsko pripravo ter tiskanje Mengšana je v mesecu maju prevzelo podjetje Nagelj d.o.o., GRAFIČNI STUDIO HERLE iz Domžal, nova tehnična urednica je Sabina Kompare. Da bo Mengšan redno izhajal ob koncu vsakega meseca, je uredniški odbor skupaj z občinsko upravo potrdil že prej določen **zadnji rok za oddajo člankov do 12. v mesecu**. Vsi članki, ki bodo prispeli po tem roku, bodo praviloma objavljeni v naslednji številki. Občinski svet pa je na zadnji seji sprejel Cenik oglasnega prostora, ki velja od maja dalje. Vsi zainteresirani morajo svoje ponudbe za oglasni prostor oddati v sprejemni pisarni Občine Mengeš v času uradnih ur **do 12. v mesecu**. Vse dosedanje oglaševalce prosimo, da se zaradi sprejetega novega cenika in novega izvajalca tehničnih in organizacijskih opravil javijo na Občini Mengeš (tel.: 061 737-081 int. 213), da se dogovorimo o načinu oglaševanja.

kočna

Maškarada je pravi čas za obisk naše

MODNE HIŠE

(Kamnik, Medvedova 1a, tel. 831 404)

Poleg oblačil za vso družino lahko izbirate tudi med
bogato ponudbo pustnih oblačil po ugodnih cenah.

Veliki nakupi v dobro založenem

DISKONTU

na Perovem ob kamniški obvoznici

**2000 m² površine, več kot 10.000 različnih vrst blaga
po diskontnih cenah.**

Vabimo vas v bogato založeno

DELIKATESO

v centru Kamnika (tel. 831 403)

- pri nas pečene žemlje
- narezki po naročilu
- tatarski biftek, različne vrste solat
- kuhana šunka, narezan pršut
- losos, kaviar, specialni siri in paštete

Vabimo vas k nakupu tudi v druge naše poslovalnice!

Sledite markaciji - obiščite Kočna